

T.C.

DEMİROĞLU BİLİM ÜNİVERSİTESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**BİR HEMŞİRELİK YÜKSEKOKULUNDA EĞİTİM GÖREN
ÖĞRENCİLERİN MESLEK SEÇİMLERİNİ ETKİLEYEN
FAKTÖRLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

ÜMİT YAŞAR KAMACI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Prof. Dr. ZEHRA DURNA

2022, İSTANBUL

T.C.

DEMİROĞLU BİLİM ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

BİR HEMŞİRELİK YÜKSEKOKULUNDA EĞİTİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN
MESLEK SEÇİMLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN
DEĞERLENDİRİLMESİ

ÜMİT YAŞAR KAMACI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Prof. Dr. ZEHRA DURNA

JÜRİ ÜYELERİ

Prof. Dr. ZEHRA DURNA

Prof. Dr. NURTEN KAYA

Dr. Öğr. Üyesi GAMZE OĞUZ

2022, İSTANBUL

TEZ SAVUNMA SINAVI TUTANAĐI

17 Şubat 2022

Yüksek Lisans öğrencisi Ümit Yaşar KAMACI'nın Hemşirelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı'nda "Bir Hemşirelik Yüksekokulunda Eğitim Gören Öğrencilerin Meslek Seçimlerini Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi" konulu tezini savunmuş ve aday jüri tarafından BAŞARILI/BAŞARISIZ bulunarak tez hakkında OYBİRLİĞİ / OYÇOKLUNLUĐU ile KABUL/ DÜZELTME / RED kararı verilmiştir.

Prof.Dr. Zehra DURNA
(Danışman)
(Başkan)

Prof.Dr. Nurten KAYA
(Üye)

Dr. Öğr. Üyesi Gamze OĞUZ
(Üye)

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarda etik dışı hiçbir davranışımın olmadığını, tezimdaki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışması sonucu elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlar için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesine aldığımı, yine bu tezin çalışılması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını beyan ederim.

Ümit Yaşar KAMACI

TEŞEKKÜR

Ön lisans, lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca desteklerini esirgemeyen başta Sayın rektör hocam Prof. Dr. Çavlan ÇİFTÇİ'ye,

Tez çalışmam boyunca bilgi, birikim ve tecrübeleri ile bana yol gösterici ve destek olan değerli danışman hocam Sayın Prof. Dr. Zehra DURNA'ya,

Çalışmam boyunca yanımda olan ve desteğini esirgemeyen değerli nişanlım Aleyna EREN'e,

Eğitim hayatım boyunca maddi manevi desteklerini hiç esirgemeyen başta merhum Babam Yaşar KAMACI ve merhum Annem Nafiye KAMACI olmak üzere Sevim AYDENİZ, Günay HÜSEYİNOĞLU, Dr. Öğr. Üyesi Yüksel KAMACI ERKAN, Suna KAMACI ablalarımın teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

BEYAN	i
TEŞEKKÜR	ii
İÇİNDEKİLER	iii
TABLolar LİSTESİ.....	v
SİMGE ve KISALTMALAR	vii
1. ÖZET	1
2. SUMMARY	2
3. GİRİŞ VE AMAÇ	3
4. GENEL BİLGİLER.....	5
4.1. HEMŞİRELİKTE MESLEK KAVRAMI	5
4.2. HEMŞİRELİĞİN TANIMI VE ROLÜ.....	6
4.3. MESLEK SEÇİMİ VE ÖNEMİ	8
4.4. HEMŞİRELİKTE MESLEK SEÇİMİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER.....	9
5. GEREÇ VE YÖNTEM.....	16
5.1. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	16
5.2. ARAŞTIRMA SORULARI.....	16
5.3. ARAŞTIRMANIN YERİ.....	16
5.4. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ	16
5.5. ARAŞTIRMANIN ETİK YÖNÜ.....	17
5.6. VERİLERİN TOPLANMASI.....	17
5.7. VERİ TOPLAMA ARACI	18
5.8. VERİLERİN İSTATİSTİKSEL ANALİZİ	18
6. BULGULAR.....	20
6.1. HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN KİŞİSEL ÖZELLİKLERİNE AİT BULGULAR.....	20
6.2. HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN EĞİTİM DURUMUNA İLİŞKİN BULGULAR.....	22
6.3. HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN MEZUNİYETE İLİŞKİN ÖZELLİKLERİNE AİT BULGULAR.....	23

6.4. HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN MESLEK SEÇİMİNE İLİŞKİN ÖZELLİKLERİNE AİT BULGULAR	24
6.5. HEMŞİRELİKTE MESLEK SEÇİMİ ÖLÇEĞİNE İLİŞKİN BULGULAR.....	25
6.6. HEMŞİRELİKTE MESLEK SEÇİMİ ÖLÇEĞİ (HMSÖ) VE HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN KİŞİSEL ÖZELLİKLERİ, EĞİTİM DURUMU, MEZUNİYETE İLİŞKİN ÖZELLİKLER VE MESLEK SEÇİMİNE İLİŞKİN BULGULARIN KARŞILAŞTIRILMASI	30
7. TARTIŞMA	44
7.1. HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN KİŞİSEL ÖZELLİKLERİNE AİT BULGULARIN TARTIŞILMASI	44
7.2. HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN EĞİTİM DURUMUNA İLİŞKİN BULGULARIN TARTIŞILMASI	45
7.3. HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN MEZUNİYETE İLİŞKİN ÖZELLİKLERİNE AİT BULGULARIN TARTIŞILMASI	45
7.4. HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN MESLEK SEÇİMİNE İLİŞKİN ÖZELLİKLERİNE AİT BULGULARIN TARTIŞILMASI	46
7.5. HEMŞİRELİKTE MESLEK SEÇİMİ ÖLÇEĞİNE İLİŞKİN BULGULARIN TARTIŞILMASI.....	47
7.6. HEMŞİRELİKTE MESLEK SEÇİMİ ÖLÇEĞİ VE HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN KİŞİSEL ÖZELLİKLERİ, EĞİTİM DURUMU, MEZUNİYET VE MESLEK SEÇİMİ ÖZELLİKLERİNE İLİŞKİN BULGULARIN TARTIŞILMASI	50
8. KAYNAKLAR	61
EKLER	67
EK 1: ÖZGEÇMİŞ	67
EK 2: ETİK KURUL ONAYI.....	68
EK 3: ÖĞRENCİ BİLGİ FORMU	69
EK 4: HEMŞİRELİKTE MESLEK SEÇİMİ ÖLÇEĞİ TÜRKÇE FORMU	71
EK 5: TEZ ÇALIŞMASI KURUM İZİN YAZILARI	73
EK 6: BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU	74
EK 7: ÖLÇEK KULLANIM İZNİ	75

TABLÖLAR LİSTESİ

Sayfa No

Tablo 6.1.1: Hemşirelik Öğrencilerinin Kişisel Özelliklerine Göre Dağılımı (N=420)	21
Tablo 6.2.1: Hemşirelik Öğrencilerinin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı (N=420)	22
Tablo 6.3.1: Hemşirelik Öğrencilerinin Mezuniyete İlişkin Özelliklerine Göre Dağılımı (N=420).....	23
Tablo 6.4.1: Hemşirelik Öğrencilerinin Meslek Seçimine İlişkin Özelliklerin Göre Dağılımı (N=420).....	24
Tablo 6.5.1: HMSÖ Maddelerine Verilen Yanıtlara Göre Dağılımı (N=420)	26
Tablo 6.5.2. HMSÖ Madde Puan Dağılımı (N=420).....	27
Tablo 6.5.3: HMSÖ Ölçeği Puan Dağılımları ve İç Tutarlılık Katsayıları (N=420)	28
Tablo 6.5.4: HMSÖ Ölçeği ve Yaş Arasındaki İlişki Düzeyi (N=420).....	28
Tablo 6.5.5: HMSÖ Ölçeği ve AGNO arasındaki ilişki düzeyi (N=420)	29
Tablo 6.5.6: HMSÖ Ölçeği ve ANO arasındaki ilişki düzeyi (N=420)	29
Tablo 6.6.1: HMSÖ Ölçeği Puanlarının Cinsiyet Durumuna Göre Karşılaştırılması (N=420).....	30
Tablo 6.6.2: HMSÖ Ölçeği Puanlarının Medeni Duruma Göre Karşılaştırılması (N=420)..	30
Tablo 6.6.3: HMSÖ Ölçeği Puanlarının Sınıf Durumuna Göre Karşılaştırılması (N=420) ..	31
Tablo 6.6.4: HMSÖ Ölçeği Puanlarının Anne Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılması (N=420).....	32
Tablo 6.6.5: HMSÖ Ölçeği Puanlarının Anne Meslek Durumuna Göre Karşılaştırılması (N=420).....	33
Tablo 6.6.6: HMSÖ Ölçeği Puanlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılması (N=420).....	34
Tablo 6.6.7: HMSÖ Ölçeği Puanlarının Baba Meslek Durumuna Göre Karşılaştırılması (N=420).....	35
Tablo 6.6.8: HMSÖ Ölçeği Puanlarının Mezun Olunan Lise Türüne Göre Karşılaştırılması (N=420).....	35
Tablo 6.6.9: HMSÖ Ölçeği Puanlarının Yabancı Dil Düzeyine Göre Karşılaştırılması (N=420).....	36
Tablo 6.6.10: HMSÖ Ölçeği Puanlarının Mezuniyet Sonrası İle İlgili Plana Göre Karşılaştırılması (N=420)	37
Tablo 6.6.11: HMSÖ Ölçeği Puanlarının Mezuniyet Sonrası Çalışmak İstenen Pozisyona Göre Karşılaştırılması (N=420)	38
Tablo 6.6.12: HMSÖ Ölçeği Puanlarının Mesleği Seçme Nedenlerinin “Kendi İsteği” Olması Durumuna Göre Karşılaştırılması (N=420)	39
Tablo 6.6.13: HMSÖ Ölçeği Puanlarının Mesleği Seçme Nedenlerinin “Aile Önerisi” Olması Durumuna Göre Karşılaştırılması (N=420)	39
Tablo 6.6.14: HMSÖ Ölçeği Puanlarının Mesleği Seçme Nedenlerinin “Arkadaş Önerisi” Olması Durumuna Göre Karşılaştırılması (N=420)	40

Tablo 6.6.15: HMSÖ Ölçeği Puanlarının Mesleği Seçme Nedenlerinin “Çalışma Koşullarının Uygunluğu” Durumuna Göre Karşılaştırılması (N=420)	40
Tablo 6.6.16: HMSÖ Ölçeği Puanlarının Mesleği Seçme Nedenlerinin “Mesleğe Olan İlginin Giderek Artması” Durumuna Göre Karşılaştırılması (N=420)	41
Tablo 6.6.17: HMSÖ Ölçeği Puanlarının Mesleği Seçme Nedenlerinin “Puanlarının Hemşirelik Bölümüne Yetmesi” Durumuna Göre Karşılaştırılması (N=420).....	42
Tablo 6.6.18: HMSÖ Ölçeği Puanlarının Mesleği Seçme Nedenlerinin “Sağlık Alanında Meslek Sahibi Olmak İsteme” Durumuna Göre Karşılaştırılması (N=420).....	43
Tablo 6.6.19: HMSÖ Ölçeği Puanlarının Mesleği Seçme Nedenlerinin “Hemşire Yakınımın Olması” Durumuna Göre Karşılaştırılması (N=420)	43

SİMGE ve KISALTMALAR

TDK	Türk Dil Kurumu
ANA	Amerikan Hemşireler Derneği
ICN	Uluslararası Hemşireler Konseyi (International Council of Nursing)
ANOVA	Analysis of Variance (Varyans Analizi)
ÇKKV	Çok Kriterli Karar Verme
KKTC	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
T.C	Türkiye Cumhuriyeti
DSÖ	Dünya Sağlık Örgütü
YÖK	Yükseköğretim Kurulu
HMSÖ	Hemşirelikte Meslek Seçim Ölçeği

Yüksek Lisans Tez Proje Numarası: HEM/YL/2972019

1. ÖZET

Bir Hemşirelik Yüksekokulunda Eğitim Gören Öğrencilerin Meslek Seçimlerini Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi

Öğrencinin Adı: Ümit Yaşar KAMACI

Danışman: Prof. Dr. Zehra DURNA

Anabilim Dalı: Hemşirelik

Amaç: Bu çalışma bir hemşirelik yüksekokulunda eğitim gören öğrencilerin meslek seçimlerini etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi amacıyla planlandı. **Gereç ve Yöntem:** Çalışma 10 Ocak- 21 Ocak 2022 tarihleri arasında 1, 2, 3, 4. sınıfta öğrenim gören öğrenciler ile gerçekleştirildi. Tanımlayıcı nitelikte olan bu çalışmada örneklem grubunu 18 yaş ve üzerinde olan, hemşirelik yüksekokulunda öğrenim gören ve araştırmaya katılmayı kabul eden 420 öğrenci oluşturdu. **Bulgular:** Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin meslek seçiminde en çok etkili olan faktörler sırasıyla “Her zaman insanlara yardım etmek istemişimdir” ve “çevremdeki insanlar iyi bir hemşire olacağımı söylerler” olarak bulundu. Araştırmaya katılan öğrencilerin %69’u hemşirelik mesleğini isteyerek seçtiği ve %37,6’sının mezuniyet sonrası klinisyen hemşire olarak çalışmak istediği belirlendi. Öğrencilerin Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeği puan ortalaması $59,82 \pm 14,00$; mesleki uygunluk alt boyut puan ortalaması $70,48 \pm 18,22$ ve yaşamsal nedenler alt boyut puan ortalamasının $40,27 \pm 20,11$ olarak bulundu. Ölçeğin mesleki uygunluk alt boyutundan alınan puan ortalamasının yaşamsal nedenler alt boyutundan alınan puan ortalamasından daha yüksek olduğu saptandı. Ölçekte en yüksek puanı “Mesleki uygunluk” alt boyutunun “Her zaman insanlara yardım etmek istemişimdir” ($85,55 \pm 20,61$) maddesi alırken en düşük puanı “Yaşamsal nedenler” alt boyutunda “Hemşirelik dışında yapabileceğim başka iş yok” ($21,05 \pm 27,94$) maddesi almaktadır. **Sonuç:** Hemşireliği tercih etmek isteyen öğrencilerin bilinçli ve doğru karar vermelerine yardımcı olmak amacıyla hemşireliğin tüm yönleriyle öğrenci ve ailelerine profesyonel bir meslek olarak anlatılması önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Hemşirelik, öğrenciler, meslek seçimi, profesyonellik

2. SUMMARY

Evaluation of the Factors Affecting the Vocational Choices of Students Studying at a Nursing School

The Name of the Student: Ümit Yaşar KAMACI

Supervisor: Prof. Dr. Zehra DURNA

Department: Nursing

Objective: This study was planned to evaluate the factors affecting the career choices of students studying at a nursing school. Materials and Methods: The study was carried out with 1st, 2nd, 3rd, 4th grade students between January 10 and January 21, 2022. In this descriptive study, the sample group consisted of 420 students aged 18 and over, studying at a nursing school and agreeing to participate in the research. Findings: According to the results of the research, the most effective factors for students' career choice were found as "I have always wanted to help people" and "people around me say I will be a good nurse", respectively. It was determined that 69% of the students participating in the research chose the nursing profession willingly and 37.6% of them wanted to work as a clinician nurse after graduation. Students' Nursing Career Choice Scale mean score was 59.82 ± 14.00 ; The mean occupational fitness sub-dimension score was 70.48 ± 18.22 and the vital reasons sub-dimension mean score was 40.27 ± 20.11 . It was determined that the mean score obtained from the occupational suitability sub-dimension of the scale was higher than the mean score obtained from the vital reasons sub-dimension. While the highest score on the scale was the item "I have always wanted to help people" (85.55 ± 20.61) of the "Professional suitability" sub-dimension, the lowest score was "There is no other job I can do other than nursing" in the "vital reasons" sub-dimension (21.05 ± 27.94) item. Conclusion: It is recommended that all aspects of nursing be explained to students and their families as a professional profession in order to help students who want to choose nursing make conscious and correct decisions.

Keywords: Nursing, students, career choice, professionalism

3. GİRİŞ VE AMAÇ

Meslek, bireyin hayatını sürdürebilmesi için gerekli, toplum tarafından kuralları belirlenmiş olup, kazanılan bilgi ve becerileri kullanmaya bağlı olarak belirli bir maddi kazanç karşılığı yapılan etkinliklerin bütünüdür (Erhan Şentürk, 2013; Yanıkkerem ve ark., 2004). Meslek seçimi ise bireyin pek çok meslek grupları içerisinde kendi karakterine, kişisel özelliklerine ve becerilerine en uygun olduğunu düşündüğü ve en yüksek seviyede doyum alacağına inandığı bir alana yönelmesidir (Dinç ve ark., 2007). Meslek seçimi aynı zamanda, kişinin dünya görüşünü, sosyal çevresini, iletişim kurduğu insanları yani kişinin yaşam tarzını da etkileyen en önemli unsurlardan birisidir. Ayrıca, meslek seçimi kişinin gelirini, sorumluluk ve aidiyet duygusunu, mutluluğunu da etkilemektedir. Bu nedenle, meslek seçimi kişinin hayatındaki önemli dönüm noktalarından birisi olarak da tanımlanmaktadır (Pekkaya ve Çolak, 2013; Sarıkaya ve Khorshid, 2009).

Meslek seçiminde özellikle sağlık sektörünün en önemli meslek grupları arasında hemşirelik yer almaktadır. Hemşirelik; Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından da belirtildiği üzere, kişinin sağlığının korunması, hastalık varlığında iyileştirmenin sağlanması, toplumun sağlık düzeyinin yükseltilmesinde ve sağlık hizmetlerinin değerlendirilmesinde en önemli role sahip halk sağlığı için büyük sorumluluklar gerektiren bir meslek grubudur. Bu sorumlulukları yerine getirebilmek için, bu mesleğe gönül vermek, eğitim süresi boyunca edinilen bilgilerle birlikte kendi kişisel yeteneklerini geliştirerek en iyi şekilde uygulamak gerekmektedir (Tüfekçi ve Yıldız, 2009; Erbil ve Yılmaz, 2008).

Hemşirelik mesleği seçiminde de, diğer meslek gruplarında olduğu gibi kişisel özellikler dışında birçok faktör etkili olmaktadır. Bu konuda yapılan çalışmalarda (Olgun ve Adıbelli, 2020; Bölükbaş, 2018; Kars ve ark. 2014; Pekkaya ve Çolak, 2013; Önler ve Saraçoğlu, 2010; Tüfekçi ve Yıldız, 2009), özellikle çalışma koşulları, aile önerisi, mesleğin toplumda uyandırdığı saygınlık, maddi kazancın yüksek oluşu, sosyal ve görsel medyadan etkilenme, üniversite sınav puanının hemşirelik bölümüne yetmesi,

mesleğinde özgür olabilme gibi faktörlerin hemşirelik mesleği seçiminde en etkili faktörler olduğu saptanmıştır.

Genel olarak bakıldığında, hemşirelik mesleğini seçen öğrencilerin çoğunun bu mesleği isteyerek seçtiği, okuduğu bölümden memnun olduğu, kariyerleri için iyi bir fırsat yakaladığı düşüncesi öne çıkmaktadır. Fakat günümüzde, gençlerin var olan gelecek kaygıları ileriye güvenle bakmalarını engellemekte, dolayısıyla bu duruma bağlı olarak da meslek seçimlerinden memnun olmadıkları, motivasyon kaybı yaşadıkları, mezuniyet sonrasında da kaygılarının daha da artmaya başladığı gözlenmektedir (Tezel ve Aslan, 2002).

Bu araştırma, bir hemşirelik yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin meslek seçimlerini etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla planlandı.

4. GENEL BİLGİLER

4.1. HEMŞİRELİKTE MESLEK KAVRAMI

Meslek kavramının anlamı çok geniştir. Bu nedenle literatürde meslek kavramına ilişkin çeşitli tanımlamalar yapılmıştır. Meslek, bireyin yaşamını devam ettirmek amacıyla yerine getirdiği araştırma, uygulama süreci üzerine temellenen, bilgi birikimi gerektiren, etik ilkeleri olan, yasalar tarafından görev, yetki ve sorumlulukların belirlendiği ve geçinmesini sağlamak amacıyla seçtiği sürekli iş alanı olarak tanımlanmaktadır (Ünal ve Bilginer, 2019; Olğun ve Adıbelli, 2020). Türk Dil Kurumu (TDK), mesleği “Belli bir eğitim ile kazanılan, sistemli bilgi ve becerilere dayalı, insanlara yararlı mal üretmek, hizmet vermek ve karşılığında para kazanmak için yapılan, kuralları belirlenmiş iş” olarak tanımlamıştır (TDK, 2022). Meslek bireyin yaşamındaki en önemli seçimlerinden birini oluşturur. Bireylerin tercih ettikleri meslek dünyaya bakışını, yaşantısını, alışkanlıklarını etkilediği gibi yaşam tarzı, etkileşimde bulunacağı insanları, çevresini ve gelir düzeyini de etkilemektedir (Olğun ve Adıbelli, 2020). Meslek bireylerin kimliğini oluşturan en önemli kaynak olup, dışarıdan saygı görmesine, başkaları ile ilişki kurmasına, toplumda önemli bir yer edinmesine olanak veren etkinliktir (Özveren ve ark., 2017). Bir meslekte başarılı olmak için kişinin fiziksel ve ruhsal anlamda hazır olması ve onu gönüllü olarak seçmesi gerekir (Alkaya ve ark., 2018). Bilim ve sanattan oluşan hemşirelik mesleği insanla ilgilenir ve yegane uğraş alanı insandır. Birey, aile ve toplumun sağlık ve hastalık gereksinimlerinin karşılanmasında hemşirenin önemli sorumlulukları vardır. Hemşirelik gereksinimi olan bireylerin sağlık ve esenliğine katkı bulunan yardım sunan bir meslektir. 1965 yılında Amerikan Hemşireler Derneği (ANA) hemşirelik mesleği daha kapsamlı bir şekilde tanımlayarak hemşireliğin bağımsız bir meslek olduğunu vurgular (Ünsal, 2017). Hemşirelik hasta ile işbirliği yapan, hastanın kararlarına saygı duyan, hastayı bir bütün olarak ele alan, hasta/sağlıklı birey merkezli çalışan bir meslektir. Hemşirelik mesleğinde yaşanan bilgi, beceri ve donanımsal gelişimler, gelişmiş meslek grupları

olarak tasvir edilen profesyonel meslek grupları arasında yer almasına olanak sağlamaktadır (Gedük, 2018).

4.2. HEMŞİRELİĞİN TANIMI VE ROLÜ

Hemşireliği tanımı değişik zamanlarda değişik kuruluşlar tarafından yapılmıştır. Hemşirelik mesleğinin formal anlamda ilk tanımı modern hemşireliğin kurucusu olarak kabul edilen Florence Nightingale tarafından yapılmıştır (Bölüktaş ve ark., 2018). Florence Nightingale hemşireliği, “bireyleri en iyi koşullara getirmeyi amaçlayan, özellikle iyileşme sürecinde yardım edici çevre sağlayan, tedavi edici olmayan bir süreç” olarak tanımlar (Birol, 2016). Uluslararası Hemşireler Konseyi (International Council of Nursing-ICN)’ e göre hemşirelik, sağlıklı ya da hasta her yaştan, aileden, gruptan ve topluluktan bireylerin bakımını kapsamaktadır. Hemşirelik, sağlığın geliştirilmesini, hastalıkların önlenmesini ve hasta, engelli ve ölmek üzere olan bireylerin bakımını içerir. Savunuculuk, güvenli çevrenin sağlanması, araştırma, sağlık politikasının şekillendirilmesi, sağlık sistemleri yönetimi de hemşirelik mesleğinin kilit rolleri arasında yer almaktadır (<https://www.icn.ch/nursing-policy/nursing-definitions>, Erişim Tarihi: 30.01.2022).

Avrupa Konseyi, Strasbourg toplantısında (1993) hemşireliği, “ bireylere, ailelere ve gruplara yaşadıkları ve çalıştıkları ortamın çetin koşulları içerisinde, ruhsal ve sosyal potansiyellerini ve bu potansiyelleri değerlendirmeleri konusunda yardımcı olmaktır. Bunun için hemşireler sağlığın geliştirilmesi ve korunması yanı sıra, hastalıkların önlenmesini sağlayacak işlevler geliştirmeli ve uygulamalıdır” biçiminde tanımlamıştır (Birol, 2016).

Hemşireliğin Amerikan Hemşireler Birliği (ANA) tarafından yapılan tanımı en kapsamlı tanımdır. Hemşirelik uygulamaları için ANA’nın 1955’te yaptığı tanımda hemşireliğin bağımlı görevini vurguladığı için bu tanım 1965’te yenilenmiştir. 1965’te hemşireliği daha kapsamlı bir şekilde “Hemşirelik yardım sunan bir meslek olup, bu hizmetleriyle insanların sağlık ve esenliğine katkıda bulunur” şeklinde tanımlamıştır (Ünsal, 2017).

Türk Hemşireler Derneği (1981) ise hemşireliği; “birey, aile ve toplumun sağlığını ve esenliğini koruma, geliştirme ve hastalık halinde iyileştirme amacına yönelik, hemşirelik hizmetlerinin planlanması, örgütlenmesi, uygulanması, değerlendirilmesinden ve bu hizmetleri yerine getirecek kişilerin eğitiminden sorumlu bilim ve sanattan oluşan bir sağlık disiplini” olarak tanımlamıştır (Biol, 2016).

Hemşire; birey, aile ve toplumun sağlık düzeyinin yükseltilmesi, hastalıkların önlenmesi, sağlığın korunması ve geliştirilmesi, hastanın bakım ve rehabilitasyon sürecinde hemşirelik bakımını planlama, örgütleme, uygulama ve değerlendirme yetkisine sahip olan sağlık profesyonelidir. Hemşireliğin temel sorumluluğu mevcut ve olası sorunlar karşısında birey, aile ve toplumun fizyolojik ve ruhsal anlamda gereksinim duydukları konuların holistik ve insancıl yaklaşımla karşılanmasıdır (Gedük, 2018). Günümüzde hemşireler sadece sağlık bakımı vermemekte bunun yanı sıra araştırma yapmakta, teori geliştirmekte ve mesleki örgütlere katılmaktadır (Bölüktaş ve ark., 2018) Bu nedenle hemşirelik mesleğinin rol ve işlevleri her açıdan dikkate alınmalıdır (Gedük, 2018).

Son yıllarda hem dünyada hem de ülkemizde hemşirelik eğitim ve uygulamalarında köklü değişimler yaşanmaktadır. Hemşirelik artık, geleneksel olarak algılandığı gibi hekimin planladığı tedaviyi uygulamak, ona destek vermek, yardımcı olmak değildir. Hemşireliğin temel amacı, yukarıda da belirtildiği gibi sağlığın korunması ve geliştirilmesi, hastalıkların tedavisinde toplum ve bireylerin bilgilendirilmesi, danışmanlık, eğitim, rehberlik verilmesi ve bakımın sağlanmasıdır. Aynı zamanda hastalığın rehabilitasyonu sırasında bakımın planlanması, uygulanmasını da kapsayan hemşirelik, hayatın sağlık, hastalık, özürlülük ve ölüm durumlarını da etkileyen fiziksel, ruhsal ve sosyal yönleriyle de ilgilidir (Biol, 2016). Hemşireler sağlık hizmetlerinde kritik bir rol oynarlar ve sağlık bakımı, acil müdahalelerin genellikle isimsiz kahramanlarıdır. Sağlıkla ilgili acil durumları genellikle ilk tespit ederler ve hastalıkların önlenmesi, tedavi ve rehabilitasyon dahil olmak üzere birinci basamak sağlık hizmetlerinin sunumunda ön saflarda çalışan kişilerdir (https://www.who.int/health-topics/nursing#tab=tab_1, 31.01.2022).

Hemşirelik Kanunu'na göre (Resmi Gazete: 2.5.2007/26510), “Hemşireler; tabip tarafından acil haller dışında yazılı olarak verilen tedavileri uygulamak, her ortamda bireyin, ailenin ve toplumun hemşirelik girişimleri ile karşılanabilecek sağlıkla ilgili ihtiyaçlarını belirlemek ve hemşirelik tanılama süreci kapsamında belirlenen ihtiyaçlar çerçevesinde hemşirelik bakımını planlamak, uygulamak, denetlemek ve değerlendirmekle görevli ve yetkili sağlık personelidir. Ayrıca aile hekimliği uygulamasına ilişkin kanun hükümleri ile bu Kanuna dayanılarak yürürlüğe konulan mevzuattaki görevleri de yaparlar” şeklinde ifade edilmektedir (<https://www.thder.org.tr/hemsirelik-kanunu>, 31.01.2022).

Hemşirelerin mesleki yetki ve sorumluluklarının artmasıyla birlikte bağımsız işlevlerinin de arttığı bilimsel kaynaklarla desteklenmektedir. Modern hemşirelik rolleri olan bakım verme, eğitici, araştırmacı, yönetici, karar verici, savunucu rollerinin yanı sıra iletişim ve koordinatörlük, rehabilite edici, tedavi edici, rahatlatıcı ve danışman rolü de eklenmiştir. Bu rollerin hemşirelik mesleğinin gelişmesi ve profesyonelleşmesinde önemli katkıları olmaktadır (Gedük, 2018).

4.3. MESLEK SEÇİMİ VE ÖNEMİ

Meslek seçimi bireylerin yaşamlarına yön veren en önemli kararlardan birini oluşturmaktadır. Bu karar farklı seçenekler arasından kişinin ihtiyaç ve beklentilerine uygun bir kariyer seçmeyi içermektedir. Farklı meslek grupları üzerinde yapılan araştırmalar büyük ölçüde insanların mesleklerini hangi temele göre seçtiklerini, seçtikleri mesleği nasıl algıladıklarını ve gelecekte bu mesleklerde ne yapmayı planladıklarını ele almıştır (Elibol ve ark., 2017). Birey yaşamının önemli bir bölümünü seçeceği mesleğin eğitimi için, bir bölümünü ise seçtiği mesleği uygulayarak geçirdiği için kariyer seçimini bilinçli biçimde yapmalıdır. Doğru meslek seçimi için yapabilmek için bireylerin kendi yetenek ve ilgi alanlarını göz önünde bulundurmaları gerekmektedir. Dolayısıyla seçtikleri alanda daha mutlu ve başarılı olabilirler (Güner ve ark., 2019).

Temel işlevi sağlık ve hasta bireylere bilimsel bilgi ışığında bakım sağlamak olan söz konusu meslek hemşirelik olduğunda, meslek seçiminin önemi daha büyük bir ciddiyet kazanmaktadır. Hemşirelik ve insan sağlığı ile ilgili diğer mesleklerde seçim, bireyin sadece gelecekte mutlu bir yaşam sürmesi için değil, hizmet verdiği kişilerin sağlık ve güvenliğini de güvence altına almak için özellikle önemlidir (Elibol ve ark., 2017). Hemşirelik, bilim ve sanattan oluşan ve özünde hümanizmi ve insanlara yardım etmeyi içeren bir meslektir. Bu nedenle bu profesyonel seçim rastgele yapılamaz (Güner ve ark., 2019). Hemşirelik mesleğinin ilerlemesi ve statü olarak yükselmesi için mesleğin tam anlamıyla uygulanması önem taşımaktadır. Dolayısıyla bu mesleği seçen bireyler bilinçli olarak seçmiş olmalı, mesleğin özelliklerini iyi bilmeli ve mesleği sevmeleri gerekmektedir. Bu sayede yanlış ve eksik bilgiler düzeltilerek çalışan profesyonel meslek grubuna bu özelliklerin tanıtılması ile hemşireliğin aranan ve tercih edilen bir meslek haline gelmesine katkı sağlanabilir (Bölükbaş, 2018).

4.4. HEMŞİRELİKTE MESLEK SEÇİMİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Meslek, bireylerin hayatlarını sürdürmeleri, geçimlerini sağlamaları ve aynı zamanda manevi doyuma sahip olmaları için bir iş, yol, uğraş, eğitim ve ekol olup, toplumun refahına hizmet edecek bir mesleki sorumluluğa sahip olmalıdır. Buna göre bir meslek insanlığa ne kadar hizmet ederse o kadar değerli hale gelecektir (Kılınç ve ark., 2020).

Meslek; bireylerin yaşamlarını sürdürebilmeleri için yerine getirmesi gereken, belirli kurallara dayanan, yasalar tarafından yetki ve sorumlulukların belirlendiği, belirli bir eğitimle kazanılan bilgi ve becerilere dayalı olan kişinin geçimini sağlamak amacıyla seçtiği sürekli iş alanıdır (Ünal ve Bilginer; 2019; Olğun ve Adıbelli, 2020; Tosunöz ve ark., 2019). Meslek seçimi bireylerin hayatında verdikleri en önemli kararlardan biridir (Özdemir ve ark., 2021). Günümüzün hızlı toplumsal değişimleri, bir yandan farklı mesleklerin ortaya çıkmasına neden olurken, diğer yandan bazı mesleklerin sosyal statülerini ve ekonomik olanaklarını azaltmaktadır. Dolayısıyla bu durum öğrencilerin meslek seçiminde etkili olmaktadır. Çünkü bireyin mesleki başarısı ve iş doyumu

bilinçli meslek seçiminden doğrudan etkilenecektir. Kişi dikkatli seçimler yapar ve özverili kararlar alırsa, seçimi nedeniyle hayal kırıklığı veya mutsuzlukla karşılaşma riski daha düşük olacaktır (Kılınç ve ark., 2020).

Üniversite tercihi yapacak olan öğrenciler, mezun olduktan sonra iş bulma imkanı daha yüksek olan meslek gruplarına öncelik vermelidir. Bu sıralamada birincil meslekler arasında yer alan hemşirelik mesleği, teorik bilgi ve beceri gerektiren uygulamalı bir sağlık disiplini. Bu uygulamada hemşireler sağlığın geliştirilmesi, hastalıkların önlenmesi, bireylerin sağlığına yeniden kavuşmasından ve ağrının giderilmesi gibi görevlerden sorumludur (Kılınç ve ark., 2020). Bu nedenle görev ve sorumlulukları açısından hastaya en yakın sağlık hizmeti sunucusu olan hemşirelerin yeterli bilgi, donanım ve özelliklere sahip olması gerekmektedir (Ünal ve Bilginer; 2019).

Hemşirelik mesleği, sağlığın korunması, geliştirilmesi ve sürdürülmesinden sorumlu bilim ve sanatı içeren profesyonel bir meslek grubunu oluşturmaktadır. Hemşirelik mesleğinin devamlılığının sağlanması için isteyerek ve bilinçli olarak tercih edilmesi ve mesleğe yönelik algıların olumlu olması son derece önemlidir. Hemşirelik mesleğinin tercih edilmesinde etkili olan birçok faktör bulunmaktadır. Bu faktörleri sıralamak gerekirse; hemşireliğin erdemli bir meslek olması, başkalarına yardım etme isteği ve sağlık hizmetlerine kişisel ilgi duyma gibi *içsel faktörler*, iş bulma güvencesi, finansal getiri, mesleki prestij gibi *dışsal faktörler*, sosyoekonomik durum ve cinsiyet gibi *sosyo-demografik faktörler* ve aile ve diğer bireylerin etkisi ise *kişilerarası faktörler* olmak üzere 4 başlık altında toplanabilir. (Özdemir ve ark., 2021; Tosunöz ve ark., 2019). Yapılan çalışmalarda hemşirelikte meslek seçimini etkileyen faktörler, istihdam olanaklarının fazla olması, ailenin isteği, ailede hemşirenin olması, isteyerek seçme, sağlık alanında olmak istemeleri, kariyer anlamında iyi bir fırsat sağlaması, mesleğin toplumsal saygınlığı olarak sıralanmaktadır (Özveren ve ark., 2017; Olğun ve Adıbelli, 2020).

Meslek seçiminde mesleğin nitelikleri ve bireysel özelliklerin yanı sıra çevresel koşullar, politik nedenler, ekonomik durum, şans, norm, tutum ve toplumsal değerler gibi faktörler de rol oynamaktadır (Bölükbaş, 2018). Hemşirelik insan sağlığı ile ilgili

önemli rol ve sorumluluklar üstlenen bir meslek grubudur. Hemşirelik mesleği adaylarının mesleğe olan ilgi ve isteklerinin yanında hemşirelik ve sağlık bakımı ile ilgili mevcut gerçekler ve gelecekteki fırsatları da düşünerek bilinçli ve doğru bir tercih yapmaları beklenmektedir. Öğrencilerin hemşirelik mesleğini tercih etmesinde önceleri hemşireliği fedakar, asil, şefkatli tanımları doğrultusunda erdemli bir meslek olarak geleneksel anlayışın ön planda etkili olduğu belirtilmiştir. Ancak bu yaklaşımın hemşireliğin tek boyutlu anlayışını tasvir etmesi nedeniyle profesyonel meslek seçiminde yeterli olmadığına işaret edilmektedir. Son yıllarda farklı ülkelerde yapılan çeşitli çalışmalarda hemşirelik mesleğinin tercih edilmesinde en büyük faktörün yardım etme ve bakım verme isteği olduğunu bildiren çalışmalar olduğu gibi iş bulma kolaylığı ve ekonomik istikrarın ön planda olduğunu bildiren çalışmalar da mevcuttur (Temel ve ark., 2018).

Hemşirelik mesleğini yerine getirecek olan bireylerin meslek seçimini isteyerek yapmaları, mesleğin toplumdaki saygınlığı, icra ettiği mesleğe sahip çıkması ve lisans eğitimi boyunca edindiği bilgi ve becerileri en iyi biçimde yerine getirmesi için önemlidir. Mesleğin çalışma koşullarını tanıyan ve isteyerek seçen bireylerin mesleklerini gerektirdiği biçimde yürütmesi hem meslekte çalışanların verilen hizmetten doyum bulmasını hem de hizmet alan bireylerin yarar görerek memnuniyetlerinin artmasını sağlar (Özveren ve ark., 2017).

Ülkemizde, üniversite düzeyinde eğitim alarak meslek sahibi olabilmek için öğrencilerin öncelikle belirli puan seviyesinin üzerine ulaşmaları ve tercih yapmalarını gerektiren bir sistem mevcuttur. Bu sistem dahilinde öğrencilerin ileride başarılı bir meslek hayatlarının olabilmesi için en iyi biçimde yerine getirebilecekleri, uygulayabilecekleri bir mesleğe bilincinde olarak ve isteyerek yönelmeleri mesleğin sürdürülmesi açısından önem taşımaktadır. Meslek seçiminde öğrencilerin kendi yetenekleri ve ilgilerine göre bir meslek tercih etmeleri beklenir (Tüfekçi ve Yıldız, 2009). Hemşirelik mesleğini tercih edecek olan adayların mesleğin sorumluluklarının farkında olarak ve mesleği isteyerek tercih etmeleri, insana yardım etme konusunda gönüllü olma, hemşireliğin gelişimi için oldukça önemlidir. Yapılan araştırmalarda hemşirelik mesleğinin tercih edilme nedenleri arasında daha çok insana yardım etme

isteği, başkalarıyla çalışma isteği, ekonomik nedenler, istihdam olanağının kolay olması yer almaktadır (Ünal ve ark., 2008; Türk ve ark., 2018). Öğrencilerin hemşirelik mesleğini çoğunlukla tercih etme nedenlerinden biri olan “insanlara yardım etme isteği” hemşirenin bakım verici rolünün yerine getirmesiyle sağlanır. Sağlık disiplini olan hemşirelik mesleğinin özünde “yardım” kavramı yer almaktadır. Hemşirenin temel işlevleri arasında hasta ya da sağlam bireye yardım etmek vardır. Hemşirenin hastalara yardım ederken yerine getirdikleri bakım rolü hemşireliğin temelini oluşturmaktadır (Ünal ve ark., 2008).

Hemşirelik bilim ve sanat olup, hasta ve sağlıklı bireylerin fiziksel, psikolojik, sosyolojik, kültürel ve ruhsal yönleri ile holistik bakış açısı ile ilgilenmeyi gerektirir (Pektekin, 2013). Birey, aile ve toplumun sağlığının korunması, geliştirilmesi ve yükseltilmesi hemşirelik mesleğinin temel hedefidir (Bölüktaş ve ark., 2018) ve öğrenciler tarafından bilinçli ve isteyerek mesleğin tercih edilmesi meslek bilincinin gelişmesinde oldukça önemli bir yere sahiptir. Dolayısıyla bireylerin meslek seçimini bilinçli ve doğru yapmak konusunda çaba harcamaları gerekmektedir. Tüm mesleklerde olduğu gibi hemşirelik mesleği de hizmet verdiği toplumdan önemli ölçüde etkilenmektedir. Hemşirenin gösterdiği tutum, sosyal yapı, hemşirelik uygulamalarını ve toplumun hemşireliğe karşı düşüncelerini geliştirmekle kalmaz bu mesleği seçecek olan bireyleri de etkiler. Öğrenci hemşireler mesleğin medyada yansıtılış biçiminden olduğu kadar etkileşim içinde bulundukları hemşirelerden de etkilenirler. Ülkemizde bireylere meslek kazandırmada en etkin kurumları üniversiteler oluşturur. Üniversitede aldıkları eğitim bireylere mesleki bilgi kazandırmanın yanında bireysel gelişimlerine de katkı sağlar. Üniversiteye girişler bireylerin istek, yetenekleri ve ilgisi dışında çoğu zaman rastlantısal olarak gerçekleştiği için seçtiği mesleği bilmeden ve istemeden okuyan sayı gün geçtikçe artış göstermektedir (Andsoy ve ark., 2012).

Meslek seçimi için uzman, öğretmen, rehber, aile bireylerinden destek alınabilir ancak son karar kişinin kendisine ait olmalıdır. Öğrenciye rehberlik ederken sadece ona uygun olan mesleğin seçimine yardım edilmeli onun adına karar verilmemelidir. Böylelikle kişi verdiği kararın sorumluluğunu alarak geleceği ile ilgili çaba göstermesi açısından desteklenir. Birey seçtiği meslekle birlikte hayatının büyük bir kısmını işte

geçirir dolayısıyla seçtiği meslekle yaşam tarzını da belirlemiş olur. Kişilerin seçtikleri meslekler ilgi ve yeteneklerine uygunsa mesleki doyuma ulaşması kolaylaşır. Mesleki açıdan doyuma ulaşan kişi genel yaşantısından da doyum alır. Bireyin yaşantısında mutlu olması kişisel özelliklerine uygun doyum sağlayabileceği bir mesleği seçmesi ile yakından ilgilidir. Bu sebeple bireyler kendilerine uygun bulmadıkları ve ilgi duymadıkları bir mesleği sadece istihdam düzeyinin yüksek olması, başkalarının beklentilerini karşılama ve para kazanmak amacıyla tercih etmeleri gelecekte hem mesleki hem de yaşamdan doyum alma açısından bireyleri mutsuz edecektir (Ünal ve ark., 2008).

4.5. HEMŞİRELİKTE PROFESYONELLEŞME

İş yaşamında başarının temel prensibi olan profesyonellik çeşitli yetkinlikleri içine alan tutum, bakış açısı, ve davranış biçimini oluşturmaktadır. Profesyonel tutum, verimlilik ve etkinliğin en temel özelliğini oluşturmaktadır (Öztunç, 2012). Profesyonellik yıllardır farklı meslek grupları tarafından benzer ifadelerle tanımlanmaktadır (Özlük ve Sur, 2017). Profesyonellik, “aynı değerleri ve eğitimi alan meslek üyelerinin özerk, kanıta dayalı kararlar” almaları olarak tanımlanmaktadır. Profesyonellik, bir bireyin edindiği bilgi, beceri, mesleki kimlik özelliklerinin ve profesyonel bir grubun değer ve normlarının içselleştirilmesini içeren süreç olarak da tanımlanmaktadır (Karadaş ve ark., 2018). Bu doğrultuda profesyonellik denildiği zaman alanında eğitim alarak uzmanlaşmış kişiler tarafından yürütülen ve meslek örgütleriyle desteklenerek sunulan hizmet düşünülmelidir (Adıgüzel ve ark., 2011). Profesyonellik günümüz toplumlarının üzerinde durduğu önemli konulardan biridir. Bunun yanı sıra profesyonellik, toplumun refah seviyesinin yükseltilmesi için yapılan işlerin önemsinmesini, iyi düzeyde bir eğitim almayı, başkalarına yardım etme isteği doğrultusunda motivasyon kazanmayı, etik ilkelere sahip olmayı, sorumluluk alabilmeyi ve karar verme becerisini gerektirmektedir. Verilen sağlık hizmetinin kalitesini arttırmak, en iyiye ulaşabilmek için çaba göstermek ve sürekli ilerleme göstererek özgünlüğünü kanıtlama profesyonelliğin göstergelerini oluşturur (Adıgüzel ve ark., 2011; Bölüktaş ve ark., 2018).

Hemşirelikte profesyonelleşme süreci bilgi, beceri, tutum, mesleki kimlik ve mesleki standartların geliştirildiği temel eğitim programları sırasında başlamaktadır. Hemşirelik uygulamalarının temelinde meslek üyelerinin profesyonel kimlik ve değerleri vardır (Karadaş ve ark., 2018). Profesyonel değerler hemşirelik uygulamalarının kaynağını oluşturur. Hemşirelik mesleğinin profesyonel değerleri Miller'in hemşireliğe özel basit bir tekerlek şeklinde geliştirdiği “ Hemşirelikte Profesyonellik Modeli” altında ifade edilmektedir. Bu modele göre tekerleğin merkezinde mesleğin en önemli nitelikleri çevresinde ise destekleyici tutumlar yer alır. Bu kavramda yer alan davranışlar hemşirelikte profesyonellik kriterlerini gösterir. Bu kriterler, bilimsel bilgi birikimi, sürekli eğitim ve yeterlik, araştırma ve yayın, uygulamada teori kullanma, toplumsal hizmet, etik kodlar, mesleki örgüte katılma ve otonomi olarak belirtilmiştir (Adıgüzel ve ark.,2011; Karadaş ve ark., 2018;Özlük ve Sur, 2017).

Profesyonellik mesleğe ilişkin standartların oluşturulması ve hasta bakım kalitesinde oldukça önemlidir. Mesleki profesyonelliğin etkilenmesi bireyi çok yönlü etkilemesi ile birlikte kurumunda etkilenmesini sağlayarak kurumun bakım hizmetlerinin aksamasına, bakım kalitesinin düşmesine hizmet alan ve verenlerin memnuniyetsizliğine ve buna bağlı olarak kurumsal sorunların gelişmesine neden olmaktadır (Dikmen ve ark., 2014). Son yıllarda meydana gelen teknolojik ve politik gelişmeler sağlık sistemini de etkilediği için hemşirelik mesleği geleneksel modelden profesyonelliğe doğru bir süreç yaşamaktadır. Ancak tüm gelişmelere rağmen hemşirelik uygulama alanında bazı sorunlar ve belirsizlikler devam etmektedir. Dünyanın her yerinde hemşirelerin sorunları farklı düzeyde de olsa güçlükler karşısında kaldıkları durumda fark yaratmak zorunda kalmaktadırlar. Profesyonelleşme sürecinde karşı karşıya kalınan sorunları aşmak için hemşirelik mesleğinde özellikle 1980'li yıllardan itibaren büyük bir çaba gösterilmiştir. Hemşireliğin profesyonelleşme sürecinde yaşadığı zorluklar bilimsel bir disiplin olma yolunda mesleği önemli ölçüde yavaşlatmıştır. Her hemşirenin profesyonelliğe ilişkin kavram ve ölçütleri bilmesi hem hemşirelerin hem de hemşirelik mesleğinin profesyonel statüye ulaşması açısından uygun olacaktır.

Böylelikle hemşirelikte profesyonellik ve profesyonel değerler kavramları önem kazanacaktır (Özlük ve Sur, 2017).

Profesyonel değerler hemşirelik uygulamalarının temel kaynağını oluşturmaktadır. Profesyonel değerler, hemşirelere etik ikilemlerle karşılaştıkları durumlarda güvenli ve insancıl bakım sağlamada yardımcı olurlar. Amerikan Hemşireler Birliği ve Uluslararası

Hemşireler Birliği yararlılık, alturizm, estetik, eşitlik, özgürlük, insan onuru, adalet, doğruluk olmak üzere yedi tane profesyonel hemşirelik değeri belirlemiştir (Karadağlı, 2016).

Hemşirelik bölümünde okuyan öğrencileri mesleki eğitim süreleri boyunca yeni rollerine uyum sağlamalarının yanında bireysel değerlerinin de farkında olmalıdır ve bu değerleri profesyonel değerleri ile bütünleştirmelidirler (Kaya ve ark., 2012). Çünkü hemşireler kendi değerlerini ve bu değerlerin bakım verdikleri bireylere olan etkisini bildikleri sürece bakımın etkinliği artar (Karadağlı, 2016).

Hemşirelerin sahip oldukları profesyonel değerler, sağlıklı ya da hasta bireylerle, diğer ekip üyeleriyle, meslektaşları ve toplumla etkileşimine rehberlik ederek hemşirelik uygulamaları için temel oluşturmaktadır. Profesyonel değer, yaş, cinsiyet, medeni durum ve eğitim durumu gibi sosyo-demografik faktörlerden etkilenebilmektedir. Bunun yanı sıra literatürde, uzmanlık alanı, mesleki kıdem ve pozisyonun da hemşirelerin profesyonel değerlerini etkilediği ifade edilmiştir (Göriş ve ark., 2014).

Hemşirelerin sağlık bakımının geleceğinde özellikle bakım kalitesi, hasta memnuniyeti ve hasta sonuçları kritik rolleri vardır. Bu sebeple profesyonel uygulama ve gelişimin teşvik edilmesi ve hemşirelerin kendi profesyonellik düzeylerini takip etmeleri son derece önemlidir. Bunun yanı sıra hemşirelerin profesyonellik değerlerini bilerek gereklerini yerine getirmeleri de hemşireliğin profesyonelleşmesinde son derece önemlidir (Adıgüzel ve ark., 2011; Karadaş ve ark., 2018).

5. GEREÇ VE YÖNTEM

5.1.ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırma bir hemşirelik yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçmesi hakkında etkili olan faktörleri değerlendirme amacıyla yapıldı.

5.2.ARAŞTIRMA SORULARI

1. Hemşirelik öğrencilerinin sosyodemografik özellikleri ile meslek seçimleri arasında bir ilişki var mı?
2. Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörler nelerdir?
3. Hemşirelik öğrencilerinin mezuniyet sonrası ile ilgili planları ile meslek seçimi arasında bir ilişki var mı?

5.3.ARAŞTIRMANIN YERİ

Araştırma 10 Ocak 2022-21 Ocak 2022 tarihleri arasında bir üniversitenin hemşirelik yüksekokulunda 1., 2., 3, ve 4. sınıf öğrencileri ile gerçekleştirildi.

5.4.ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ

Araştırmanın evrenini; bir hemşirelik yüksekokulunda 10 Ocak 2022-21 Ocak 2022 tarihleri aralığında okumakta olan 1., 2., 3. ve 4. sınıfta öğrenim gören 439 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem seçme yoluna gidilmedi. Evrenin tümü aynı zamanda örneklem büyüklüğünü oluşturmaktadır. Araştırma örneklemini; bir hemşirelik yüksekokulunda öğrenimlerini sürdüren, 10 Ocak 2022-21 Ocak 2022 tarihleri arasında okulda bulunan, 18 yaş ve üzerinde olan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 1., 2., 3., ve 4. sınıfta öğrenim gören 420 öğrenci oluşturmaktadır. Veriler araştırmacı tarafından literatür ışığında hazırlanan “Öğrenci Bilgi Formu” ve “Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeği” kullanılarak toplandı.

5.5.ARAŞTIRMANIN ETİK YÖNÜ

Araştırmaya başlamadan önce Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeği'nin Türkçe Geçerlilik ve Güvenilirlik çalışmasını yapan Dr. Öğr. Üyesi Ebru Önler' den ölçek izni alınmıştır. Çalışmanın gerçekleştirilebilmesi için Hemşirelik Yüksekokulu Müdürlüğü'nden gerekli izinler alındı. Demiroğlu Bilim Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurul izni alındı. Araştırma öncesi katılımcılara araştırma hakkında bilgi verildi. Araştırmaya katılmayı kabul eden katılımcılara gerekli açıklamalar yapılarak “Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu” izni alındı.

5.6.VERİLERİN TOPLANMASI

Verilerin toplanmasında öğrencilerle yüz yüze görüşme yöntemi ile formlar uygulandı. Araştırmaya katılan öğrencilere çalışmanın amacı konusunda gerekli açıklamalar yapıldı ve gerekli onam alınarak formlar uygulandı. Öğrencilerin ortalama yanıtlama süreleri 10 dakika sürdü. Tanımlayıcı nitelikte olan bu araştırma “Öğrenci Bilgi Formu” ve “Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeği” kullanılarak yapılmıştır.

Araştırmaya dahil edilme kriterleri;

- Hemşirelik Yüksekokulu'nda öğrenim gören,
- 18 yaş ve üzerinde olan,
- Araştırmaya katılmayı kabul eden öğrenciler oluşturmuştur (n=420).

Araştırmadan çıkarılma kriterleri;

- Araştırmaya katılmayı kabul etmeyen öğrenciler çalışmaya dahil edilmemiştir.

5.7. VERİ TOPLAMA ARACI

Öğrenci Bilgi Formu, araştırmacı tarafından literatür çalışmaları kapsamında hazırlandı. Sosyodemografik bilgiler, meslek seçimi hakkında bilgi düzeyini ölçmek için farklı sorular içeren bir formdur. Araştırmaya katılan öğrencilere elde edilen verilerin gizli tutulacağı ve hiç kimseyle paylaşılmayacağı açıklanarak, bilgilendirilmiş gönüllü onam formu alındı ve veri toplama araçlarının doldurulması sağlandı.

Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeği, Önler ve ark. (2010) tarafından geçerlilik ve güvenilirliği yapılan “Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeği”, Zysberg ve Berry tarafından 2005 yılında geliştirilmiştir. Likert tipinde yanıtlanan ölçek (%0 ile %100 arası), iki alt ölçek (Faktör 1: Mesleki Uygunluk) (Sorular; 1, 2, 3, 4, 5, 7, 9, 14, 15, 16, 17) (Faktör 2: Yaşamsal Nedenler) (Sorular; 6, 8, 10, 11, 12, 13) ile 17 maddeden oluşmaktadır. Mesleki uygunluk faktörü on bir sorudan, yaşamsal nedenler faktörü ise altı sorudan oluşmaktadır. Her bir madde %0 (Meslek seçimimde etkili olmadı) ve %100 (Meslek seçimimde en önemli etkindir) arasında derecelendirildi. Toplam ölçek ve alt ölçek puanları; ankete katılanların verdiği puanın toplamının ölçekte yer alan soru sayısına bölünmesi sonucu elde edilmektedir. Tanılama amaçlı bir ölçek olmadığı için alınan puan aralıklarının herhangi bir anlamı yoktur. Alınan puanlar doğrultusunda, bağımsız değişkenler kapsamında meslek seçimini etkileyen faktörler karşılaştırılmaktadır. Mesleki uygunluk ve yaşamsal nedenler alt faktörleri için özgün ölçeğin Cronbach Alfa değerleri 0.86 ve 0.78’dir (Önler ve Saraçoğlu, 2010).

5.8. VERİLERİN İSTATİSTİKSEL ANALİZİ

İstatistiksel analizler için R vers. 2.15.3 programı (R Core Team, 2013) kullanıldı. Çalışma verilerinin raporlanmasında minimum, maksimum, ortalama, standart sapma, medyan, birinci çeyreklik, üçüncü çeyreklik, sıklık ve yüzde kullanıldı. Nicel verilerin normal dağılıma uygunlukları Shapiro-Wilk testi ve grafiksel incelemeler ile değerlendirilmiştir. Normal dağılım gösteren değişkenlerin iki grup arası değerlendirmelerinde Bağımsız gruplar t testi kullanıldı. Normal dağılım göstermeyen değişkenlerin iki grup arası değerlendirmelerinde Mann-Whitney U test kullanıldı. Normal dağılım gösteren değişkenlerin ikiden fazla grup arası değerlendirmelerinde tek

yönlü varyans analizi kullanıldı. Normal dağılım göstermeyen değişkenlerin ikiden fazla grup arası değerlendirmelerinde Kruskal-Wallis test kullanıldı. Nicel değişkenler arası ilişki düzeyinin belirlenmesinde Pearson korelasyon analizi kullanıldı. İç tutarlılık düzeylerinin belirlenmesinde Cronbach alfa katsayısı kullanıldı. İstatistiksel anlamlılık $p<0.05$ olarak kabul edildi.

6. BULGULAR

Bir hemşirelik yüksekokulunda eğitim gören öğrencilerin meslek seçimlerini etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi amacıyla planlanan bu çalışmada 420 hemşirelik öğrencisi ile görüşülmüş ve elde edilen bulgular 6 başlıkta ele alınarak sunulmuştur.

1. Hemşirelik Öğrencilerinin Kişisel Özelliklerine Ait Bulgular
2. Hemşirelik Öğrencilerinin Eğitim Durumuna İlişkin Bulgular
3. Hemşirelik Öğrencilerinin Mezuniyete İlişkin Özelliklerine Ait Bulgular
4. Hemşirelik Öğrencilerinin Meslek Seçimine İlişkin Özelliklerine Ait Bulgular
5. Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeğine İlişkin Bulgular
6. Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeği ve Hemşirelik Öğrencilerinin Kişisel Özellikleri, Eğitim Durumu, Mezuniyete İlişkin Özellikler ve Meslek Seçimine İlişkin Bulguların Karşılaştırılması

6.1. HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN KİŞİSEL ÖZELLİKLERİNE AİT BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin kişisel özelliklerine ait bulgular Tablo 6.1.1’de gösterilmektedir. Öğrencilerin yaşları 18 ile 40 yıl arasında değişmekte olup ortalama $21,19 \pm 2,18$ yıldır.

Öğrencilerin %26,7’si (n=112) erkek, %73,3’ü (n=308) kadındır.

Öğrencilerin %98,3’ü (n=413) bekar, %1,7’si (n=7) evlidir.

Öğrencilerin %4,8’inin annesi (n=20) okur-yazar, %32,9’u (n=138) ilkokul mezunu, %21,7’si (n=91) ortaokul mezunu, %23,6’sı (n=99) lise mezunu, %9,5’i (n=40) üniversite mezunu ve %7,6’sı (n=32) okur-yazar değildir.

Öğrencilerin %69,3’ünün (n=291) annesi ev hanımı, %7,1’i (n=30) emekli, %20,5’i (n=86) çalışıyor ve %3,1’i (n=13) çalışmıyor olarak rapor edildi.

Öğrencilerin %1,4’ünün babası (n=6) okur-yazar, %25,5’i (n=107) ilkokul mezunu, %25,5’i (n=107) ortaokul mezunu, %32,6’sı (n=137) lise mezunu, %14’ü (n=59) üniversite mezunu ve %1’i (n=4) okur-yazar değildir.

Öğrencilerin %25,7'sinin (n=108) babası emekli, %66'sı (n=277) çalışıyor, %8,3'ü (n=35) ise çalışmıyor olarak belirlendi.

Tablo 6.1.1: Hemşirelik Öğrencilerinin Kişisel Özelliklerine Göre Dağılımı (N=420)

Kişisel Özellikler	Min-Maks (Medyan)	Ort±ss
Yaş	18-40 (21)	21,19±2,18
	n	%
Cinsiyet		
Erkek	112	26,7
Kadın	308	73,3
Medeni durum		
Bekar	413	98,3
Evli	7	1,7
Anne eğitim		
Okuryazar değil	32	7,6
Okuryazar	20	4,8
İlkokul	138	32,9
Ortaokul	91	21,7
Lise	99	23,6
Üniversite	40	9,5
Anne meslek		
Ev hanımı	291	69,3
Emekli	30	7,1
Çalışıyor	86	20,5
Çalışmıyor	13	3,1
Baba eğitim		
Okuryazar değil	4	1,0
Okuryazar	6	1,4
İlkokul	107	25,5
Ortaokul	107	25,5
Lise	137	32,6
Üniversite	59	14,0
Baba meslek		
Emekli	108	25,7
Çalışıyor	277	66,0
Çalışmıyor	35	8,3

6.2. HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN EĞİTİM DURUMUNA İLİŞKİN BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim durumuna ilişkin bulgular Tablo 6.2.1.'de gösterilmektedir. Öğrencilerin ağırlıklı genel not ortalamaları 1,67 ile 3,78 arasında değişmekte olup ortalama $2,9 \pm 0,36$ iken, ağırlıklı not ortalamaları 1,68 ile 3,93 arasında değişmekte olup ortalama $2,97 \pm 0,41$ 'dir.

Öğrencilerin %22,9'u (n=96) 1.sınıf, %23,6'sı (n=99) 2.sınıf, %25,2'si (n=106) 3.sınıf, %28,3'ü (n=119) ise 4.sınıf öğrencisidir.

Öğrencilerin %6,2'si (n=26) düz liseden, %55'i (n=231) Anadolu lisesinden, %23,1'i (n=97) sağlık meslek lisesinden, %15,7'si (n=66) ise diğer tür liselerden mezundur.

Öğrencilerin %48,1'i (n=202) çok az düzeyde yabancı dil biliyorken, %38,8'i (n=163) günlük konuşmaları sürdürebilecek kadar, %2,1'i (n=9) hemşirelik yayınlarını takip edebilecek kadar, %4'ü (n=17) çeviri yapacak düzeyde, %6,9'u (n=29) ise hiç bilmediğini ifade etmiştir.

Tablo 6.2.1: Hemşirelik Öğrencilerinin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı (N=420)

Değişkenler	Min-Maks (Medyan)	Ort±ss
Ağırlıklı Genel Not Ortalaması (AGNO)	1,67-3,78 (2,89)	$2,9 \pm 0,36$
Ağırlıklı Not Ortalaması (ANO)	1,68-3,93 (2,99)	$2,97 \pm 0,41$
	n	%
Sınıf		
1.sınıf	96	22,9
2.sınıf	99	23,6
3.sınıf	106	25,2
4.sınıf	119	28,3
Lise türü		
Düz lise	26	6,2
Anadolu lisesi	231	55,0
Sağlık Meslek Lisesi (SML)	97	23,1
Diğer	66	15,7
Yabancı dil düzeyi		
Çok az düzeyde	202	48,1
Günlük konuşmaları sürdürebilecek kadar	163	38,8
Hemşirelik yayınlarını takip edebilecek kadar	9	2,1
Çeviri yapacak düzeyde	17	4,0
Hiç bilmiyorum	29	6,9

6.3. HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN MEZUNİYETE İLİŞKİN ÖZELLİKLERİNE AİT BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin mezuniyete ilişkin özelliklerine ait bulgular Tablo 6.3.1.'de gösterilmektedir. Öğrencilerin %42,6'sı (n=179) mezuniyet sonrasında hemşirelik mesleğinde kalmak istediğini belirtirken, %41,9'u (n=176) lisansüstü eğitime devam etmek istediğini, %4'ü (n=17) sertifika programlarına katılmak istediğini, %11,4'ü (n=48) ise özel dal hemşireliğinde branşlaşmak istediğini bildirdi.

Öğrencilerin %30'unun (n=126) mezuniyet sonrası akademisyen hemşire olarak çalışmak istediği, %37,6'sının (n=158) klinisyen hemşire, %21'inin (n=88) yönetici hemşire, %11,4'ünün (n=48) ise eğitim hemşiresi olarak çalışmak istediği belirlendi.

Tablo 6.3.1: Hemşirelik Öğrencilerinin Mezuniyete İlişkin Özelliklerine Göre Dağılımı (N=420)

Değişkenler	n	%
Mezuniyet sonrası ile ilgili plan		
Hemşirelik mesleğinde kalmak istiyorum	179	42,6
Lisansüstü eğitime devam etmek istiyorum	176	41,9
Sertifika programlarına katılmak istiyorum	17	4,0
Özel dal hemşireliğinde branşlaşmak istiyorum	48	11,4
Mezuniyet sonrası çalışmak istenen pozisyon		
Akademisyen hemşire	126	30,0
Klinisyen hemşire	158	37,6
Yönetici hemşire	88	21,0
Eğitim hemşiresi	48	11,4

6.4. HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN MESLEK SEÇİMİNE İLİŞKİN ÖZELLİKLERİNE AİT BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin meslek seçimine ilişkin özelliklerine ait bulgular Tablo 6.4.1.'de gösterilmektedir. Öğrencilerin %69'u (n=290) kendi isteği ile mesleği seçtiğini ifade ederken, %26,2'si (n=110) ailesinin önerisi, %22,9'u (n=12) arkadaş önerisi, %12,6'sı (n=53) çalışma koşullarının uygunluğu, %18,6'sı (n=78) mesleğe olan ilginin giderek artması, %19,8'i (n=83) puanının hemşirelik bölümüne yetmesi, %33,6'sı (n=141) sağlık alanında meslek sahibi olmak istemesi, %7,1'i (n=30) ise hemşire yakınının olması nedeniyle mesleği seçtiğini belirtmiştir.

Tablo 6.4.1: Hemşirelik Öğrencilerinin Meslek Seçimine İlişkin Özelliklerin Göre Dağılımı (N=420)

Değişkenler	n	%
Mesleği seçme nedeni		
Kendi isteğim ile	290	69,0
Ailemin önerisi ile	110	26,2
Arkadaş önerisi	12	2,9
Çalışma koşullarının uygunluğu	53	12,6
Mesleğe olan ilginin giderek artması	78	18,6
Puanımın hemşirelik bölümüne yetmesi	83	19,8
Sağlık alanında meslek sahibi olmak istemem	141	33,6
Hemşire yakınının olması	30	7,1

6.5. HEMŞİRELİKTE MESLEK SEÇİMİ ÖLÇEĞİNE İLİŞKİN BULGULAR

Hemőirelikte Meslek Seçimi ÖłçeĐi (HMSÖ) maddelerine verilen yanıtların dağılımı Tablo 6.5.1’te sunulduğu őekildedir.

Tablo 6.5.1: HMSÖ Maddelerine Verilen Yanıtlara Göre Dağılımı (N=420)

	0	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100
	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Her zaman hemşire olmak istemişimdir.	43 (10,2)	22 (5,2)	13 (3,1)	42 (10)	41 (9,8)	89 (21,2)	33 (7,9)	31 (7,4)	32 (7,6)	23 (5,5)	51 (12,1)
Hemşireliğin kişiliğime uygun bir iş olduğunu düşünüyorum.	14 (3,3)	7 (1,7)	8 (1,9)	16 (3,8)	18 (4,3)	50 (11,9)	32 (7,6)	42 (10)	66 (15,7)	69 (16,4)	98 (23,3)
Her zaman insanlara yardım etmek istemişimdir.	4 (1)	2 (0,5)	1 (0,2)	8 (1,9)	12 (2,9)	20 (4,8)	11 (2,6)	24 (5,7)	59 (14)	79 (18,8)	200 (47,6)
Kendimi ifade edebilmemi sağlayan bir iş yapmak istedim.	8 (1,9)	5 (1,2)	6 (1,4)	10 (2,4)	21 (5)	47 (11,2)	24 (5,7)	29 (6,9)	55 (13,1)	60 (14,3)	155 (36,9)
Hemşireliğin benim için iyi bir kariyer fırsatı olduğunu düşünüyorum.	12 (2,9)	10 (2,4)	14 (3,3)	8 (1,9)	20 (4,8)	60 (14,3)	33 (7,9)	46 (11)	57 (13,6)	50 (11,9)	110 (26,2)
Başka bir iş yapmak isterdim ama yapamadım.	63 (15)	37 (8,8)	24 (5,7)	29 (6,9)	48 (11,4)	74 (17,6)	30 (7,1)	24 (5,7)	27 (6,4)	21 (5)	43 (10,2)
Çevremdeki insanlar iyi bir hemşire olacağını söylerler.	8 (1,9)	3 (0,7)	2 (0,5)	4 (1)	9 (2,1)	25 (6)	20 (4,8)	23 (5,5)	45 (10,7)	53 (12,6)	228 (54,3)
Hemşireliğin sürekli gözde bir meslek olacağını düşündüğüm için hemşireliği seçtim.	51 (12,1)	19 (4,5)	25 (6)	34 (8,1)	35 (8,3)	73 (17,4)	36 (8,6)	34 (8,1)	35 (8,3)	30 (7,1)	48 (11,4)
Hemşirelik insanların gözünde saygın bir meslektir.	28 (6,7)	12 (2,9)	19 (4,5)	24 (5,7)	24 (5,7)	67 (16)	23 (5,5)	37 (8,8)	37 (8,8)	35 (8,3)	114 (27,1)
Hemşirelikten başka seçim şansım yoktu.	197 (46,9)	35 (8,3)	26 (6,2)	26 (6,2)	28 (6,7)	48 (11,4)	7 (1,7)	12 (2,9)	12 (2,9)	6 (1,4)	23 (5,5)
Hemşirelikte işsiz kalınmayacağını düşünüyorum.	24 (5,7)	19 (4,5)	54 (12,9)	54 (12,9)	29 (6,9)	52 (12,4)	13 (3,1)	33 (7,9)	42 (10)	40 (9,5)	60 (14,3)
Hemşirelikte iyi para kazanılır.	55 (13,1)	21 (5)	33 (7,9)	32 (7,6)	48 (11,4)	89 (21,2)	38 (9)	42 (10)	30 (7,1)	9 (2,1)	23 (5,5)
Hemşirelik dışında yapabileceğim başka iş yok.	214 (51)	30 (7,1)	33 (7,9)	19 (4,5)	31 (7,4)	47 (11,2)	12 (2,9)	7 (1,7)	7 (1,7)	5 (1,2)	15 (3,6)
Hemşirelik alanında lider olabileceğimi düşünüyorum.	19 (4,5)	3 (0,7)	9 (2,1)	11 (2,6)	24 (5,7)	61 (14,5)	26 (6,2)	49 (11,7)	76 (18,1)	39 (9,3)	103 (24,5)
Hemşirelik ailem ve benim için uygun bir iştir.	10 (2,4)	3 (0,7)	8 (1,9)	12 (2,9)	19 (4,5)	43 (10,2)	18 (4,3)	38 (9)	71 (16,9)	53 (12,6)	145 (34,5)
Hemşireliğin yarı zamanlı ve vardiyalı çalışma koşullarının olması bana cazip gelmektedir.	37 (8,8)	10 (2,4)	23 (5,5)	14 (3,3)	28 (6,7)	69 (16,4)	47 (11,2)	41 (9,8)	46 (11)	32 (7,6)	73 (17,4)
Gereksinimlerimi karşılayabilecek bir meslek aradım ve hemşireliği seçtim.	30 (7,1)	14 (3,3)	11 (2,6)	19 (4,5)	28 (6,7)	68 (16,2)	37 (8,8)	44 (10,5)	52 (12,4)	28 (6,7)	89 (21,2)

Tablo 6.5.2: HMSÖ Madde Puan Dağılımı (N=420)

	Ort±ss
1.Her zaman hemşire olmak istemişimdir.	51,69±30,23
2.Hemşireliğin kişiliğime uygun bir iş olduğunu düşünüyorum.	71,62±26,76
3.Her zaman insanlara yardım etmek istemişimdir.	85,55±20,61
4.Kendimi ifade edebilmemi sağlayan bir iş yapmak istedim.	77,21±25,64
5.Hemşireliğin benim için iyi bir kariyer fırsatı olduğunu düşünüyorum.	70,67±27,31
6.Başka bir iş yapmak isterdim ama yapamadım.	45,64±31,84
7.Çevremdeki insanlar iyi bir hemşire olacağını söylerler.	85,19±22,68
8.Hemşireliğin sürekli gözde bir meslek olacağını düşündüğüm için hemşireliği seçtim.	51,43±31,41
9.Hemşirelik insanların gözünde saygın bir meslektir.	64,31±31,8
10.Hemşirelikten başka seçim şansım yoktu.	24,36±30,6
11.Hemşirelikte işsiz kalınmayacağını düşünüyorum.	54,05±31,77
12.Hemşirelikte iyi para kazanılır.	45,07±27,97
13.Hemşirelik dışında yapabileceğim başka iş yok.	21,05±27,94
14.Hemşirelik alanında lider olabileceğimi düşünüyorum.	70,07±27,13
15.Hemşirelik ailem ve benim için uygun bir iştir.	76,55±25,66
16.Hemşireliğin yarı zamanlı ve vardiyalı çalışma koşullarının olması bana cazip gelmektedir.	59,76±30,66
17.Gereksinimlerimi karşılayabilecek bir meslek aradım ve hemşireliği seçtim.	62,69±30,33

Tablo 6.5.2’de HMSÖ maddeleri puan ortalamaları incelendiğinde, öğrencilerin mesleki uygunluk alt boyutunda en düşük puan aldıkları maddenin “1. Her zaman hemşire olmak istemişimdir” (51,69±30,23), en yüksek puan aldıkları maddenin “3. Her zaman insanlara yardım etmek istemişimdir” (85,55±20,61),

Yaşamsal nedenler alt boyutunda en düşük puan aldıkları maddenin “13. Hemşirelik dışında yapabileceğim başka iş yok” (21,05±27,94), en yüksek puan aldıkları maddenin “11. Hemşirelikte işsiz kalınmayacağını düşünüyorum” (54,05±31,77) olduğu belirlendi.

Ölçekte en yüksek puanı “*Mesleki uygunluk*” alt boyutunun “*Her zaman insanlara yardım etmek istemişimdir*” (85,55±20,61) maddesi alırken en düşük

puanı “Yaşamsal nedenler” alt boyutunda “Hemşirelik dışında yapabileceğim başka iş yok” (21,05±27,94) maddesi almaktadır.

Tablo 6.5.3: HMSÖ Ölçeği Puan Dağılımları ve İç Tutarlılık Katsayıları (N=420)

	Potansiyel dağılım	Min-Maks (Medyan)	Ort±ss	İç tutarlılık
Mesleki uygunluk	0-100	0-100 (73,64)	70,48±18,22	0,874
Yaşamsal nedenler	0-100	0-100 (40)	40,27±20,11	0,746
Toplam	0-100	0-100 (62,35)	59,82±14,00	0,805

HMSÖ Mesleki uygunluk alt boyutu 11 maddeden oluşmaktadır. Öğrencilerin bu alt boyuttan aldıkları puanlar 0 ile 100 arasında değişmekte olup ortalama 70,48±18,22 iken medyan değer 73,64 olduğu saptanmıştır. Alt boyutu oluşturan maddelerin güvenirlik katsayısı 0,874’tür.

HMSÖ Yaşamsal nedenler alt boyutu 6 maddeden oluşmaktadır. Öğrencilerin bu alt boyuttan aldıkları puanlar 0 ile 100 arasında değişmekte olup ortalama 40,27±20,11 iken medyan değer 40 olduğu saptanmıştır. Alt boyutu oluşturan maddelerin güvenirlik düzeyi ise 0,746’dır.

HMSÖ toplam 17 maddeden oluşmaktadır. Öğrencilerin ölçekten aldıkları puanlar 0 ile 100 arasında değişmekte olup ortalama 59,82±14,00 iken medyan değer 62,35 olduğu saptanmıştır. Ölçeğin toplam güvenirlik katsayısı (Cronbach α) 0,805 olarak bulunmuştur.

Tablo 6.5.4: HMSÖ Ölçeği ve Yaş Arasındaki İlişki Düzeyi (N=420)

	Yaş	
	r	p
Mesleki uygunluk	-0,132	0,007*
Yaşamsal nedenler	-0,055	0,261
Toplam	-0,139	0,004*

r=Pearson korelasyon katsayısı

*p<0,05

Öğrencilerin yaşları ile HMSÖ Yaşamsal nedenler alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptanmamıştır (p>0,05). Katılımcıların yaşları ile HMSÖ Mesleki uygunluk alt boyut puanı (r=-0,132, p=0,007) ve ölçek toplam puanı (r=-0,139, p=0,004) arasında negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır.

Tablo 6.5.5: HMSÖ Ölçeği ve AGNO arasındaki ilişki düzeyi (N=420)

	AGNO	
	r	p
Mesleki uygunluk	0,146	0,008*
Yaşamsal nedenler	0,020	0,717
Toplam	0,138	0,013*

r=Pearson korelasyon katsayısı *p<0,05

Öğrencilerin **AGNO** değerleri ile HMSÖ **Yaşamsal nedenler** alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptanmamıştır ($p>0,05$). Öğrencilerin **AGNO** değerleri ile HMSÖ **Mesleki uygunluk** alt boyut puanı ($r=0,146$, $p=0,008$) ve ölçek **toplam** puanı ($r=0,138$, $p=0,013$) arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır.

Tablo 6.5.6: HMSÖ Ölçeği ve ANO arasındaki ilişki düzeyi (N=420)

	ANO	
	r	p
Mesleki uygunluk	0,134	0,016*
Yaşamsal nedenler	0,019	0,739
Toplam	0,127	0,023*

r=Pearson korelasyon katsayısı *p<0,05

Öğrencilerin **ANO** değerleri ile HMSÖ **Yaşamsal nedenler** alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptanmamıştır ($p>0,05$). Öğrencilerin **ANO** değerleri ile HMSÖ **Mesleki uygunluk** alt boyut puanı ($r=0,134$, $p=0,016$) ve ölçek **toplam** puanı ($r=0,127$, $p=0,023$) arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır.

6.6. HEMŞİRELİKTE MESLEK SEÇİMİ ÖLÇEĞİ (HMSÖ) VE HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN KİŞİSEL ÖZELLİKLERİ, EĞİTİM DURUMU, MEZUNİYETE İLİŞKİN ÖZELLİKLER VE MESLEK SEÇİMİNE İLİŞKİN BULGULARIN KARŞILAŞTIRILMASI

Tablo 6.6.1: HMSÖ Ölçeği Puanlarının Cinsiyet Durumuna Göre Karşılaştırılması (N=420)

	Cinsiyet	n	Ort±ss	t	p
Mesleki uygunluk	Erkek	112	63,64±19,73	-4,444	<0,001*
	Kadın	308	72,97±17		
Yaşamsal nedenler	Erkek	112	40,13±18,5	-0,081	0,935
	Kadın	308	40,31±20,69		
Toplam	Erkek	112	55,34±14,83	-4,021	<0,001*
	Kadın	308	61,45±13,35		

Bağımsız gruplar t testi *p<0,05

Öğrencilerin **cinsiyetlerine** göre HMSÖ **Yaşamsal nedenler** alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Öğrencilerin **cinsiyetlerine** göre HMSÖ **Mesleki uygunluk** alt boyut puanı ve ölçek **toplam** puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır (sırasıyla, $p<0,001$, $p<0,001$). Erkeklerin puanlarının daha düşük olduğu saptanmıştır.

Tablo 6.6.2: HMSÖ Ölçeği Puanlarının Medeni Duruma Göre Karşılaştırılması (N=420)

	Medeni durum	n	Medyan (Q1, Q3)	z	p
Mesleki uygunluk	Bekar	413	73,64 (59,09-83,64)	-0,686	0,493
	Evli	7	75,45 (64,55-99,09)		
Yaşamsal nedenler	Bekar	413	40 (25-53,33)	-0,305	0,761
	Evli	7	33,33 (16,67-58,33)		
Toplam	Bekar	413	62,35 (51,18-68,82)	-0,802	0,422
	Evli	7	62,35 (54,12-78,82)		

Mann-Whitney U test, sonuçlar medyan (birinci çeyreklik – üçüncü çeyreklik) olarak sunulmuştur.

Öğrencilerin **medeni durumlarına** göre HMSÖ **Mesleki uygunluk** ve **Yaşamsal nedenler** alt boyut puanları ve ölçek **toplam** puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 6.6.3: HMSÖ Ölçeği Puanlarının Sınıf Durumuna Göre Karşılaştırılması (N=420)

	Sınıf	n	Ort±ss	F	p
Mesleki uygunluk	1.sınıf	96	77,76±14,84	7,965	<0,001*
	2.sınıf	99	70,74±17,63		
	3.sınıf	106	68,1±18,73		
	4.sınıf	119	66,52±19,15		
Yaşamsal nedenler	1.sınıf	96	47,48±20,67	6,296	<0,001*
	2.sınıf	99	38,65±18,33		
	3.sınıf	106	35,85±18,62		
	4.sınıf	119	39,72±21,03		
Toplam	1.sınıf	96	67,07±12,38	12,891	<0,001*
	2.sınıf	99	59,42±13,51		
	3.sınıf	106	56,71±13,76		
	4.sınıf	119	57,06±13,92		

Tek yönlü varyans analizi *p<0,05

Öğrencilerin **sınıflarına** göre HMSÖ **Mesleki uygunluk** alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır ($p<0,001$). Bonferroni düzeltmesi kullanılarak gerçekleştirilen değerlendirmeler sonucunda 1.sınıf öğrencilerinin puanlarının 2.sınıf, 3.sınıf ve 4.sınıf öğrencilerin puanlarından daha yüksek olduğu saptanmıştır (sırasıyla, $p=0,037$, $p=0,001$, $p<0,001$). Diğer sınıflar arasında anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Katılımcıların **sınıflarına** göre HMSÖ **Yaşamsal nedenler** alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır ($p<0,001$). Bonferroni düzeltmesi kullanılarak gerçekleştirilen değerlendirmeler sonucunda 1.sınıf öğrencilerinin puanlarının 2.sınıf, 3.sınıf ve 4.sınıf öğrencilerin puanlarından daha yüksek olduğu saptanmıştır (sırasıyla, $p=0,012$, $p<0,001$, $p=0,026$). Diğer sınıflar arasında anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Katılımcıların **sınıflarına** göre HMSÖ **toplam** puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır ($p<0,001$). Bonferroni düzeltmesi kullanılarak gerçekleştirilen değerlendirmeler sonucunda 1.sınıf öğrencilerinin puanlarının 2.sınıf, 3.sınıf ve 4.sınıf öğrencilerin puanlarından daha yüksek olduğu saptanmıştır (sırasıyla, $p<0,001$, $p<0,001$, $p<0,001$). Diğer sınıflar arasında anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 6.6.4: HMSÖ Ölçeği Puanlarının Anne Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılması (N=420)

	Anne eğitim	n	Medyan (Q1, Q3)	χ^2	p
Mesleki uygunluk	Okuryazar değil	32	70,91 (56,82-81,82)	8,403	0,135
	Okuryazar	20	63,18 (51,36-75)		
	İlkokul	138	75,45 (61,82-86,36)		
	Ortaokul	91	76,36 (60-86,36)		
	Lise	99	70,91 (61,82-82,73)		
	Üniversite	40	71,82 (46,82-84,09)		
Yaşamsal nedenler	Okuryazar değil	32	40 (17,5-50)	4,462	0,485
	Okuryazar	20	36,67 (26,67-49,17)		
	İlkokul	138	40 (26,67-53,33)		
	Ortaokul	91	38,33 (21,67-50)		
	Lise	99	40 (23,33-53,33)		
	Üniversite	40	43,33 (33,33-55,83)		
Toplam	Okuryazar değil	32	56,76 (49,12-64,12)	6,697	0,244
	Okuryazar	20	51,76 (44,41-68,24)		
	İlkokul	138	64,12 (53,53-70)		
	Ortaokul	91	61,18 (52,35-70,59)		
	Lise	99	62,35 (52,94-68,24)		
	Üniversite	40	64,12 (46,18-69,12)		

Kruskal-Wallis test, sonuçlar medyan (birinci çeyreklik – üçüncü çeyreklik) olarak sunulmuştur.

Öğrencilerin **anne eğitim düzeylerine** göre HMSÖ **Mesleki uygunluk** ve **Yaşamsal nedenler** alt boyut puanları ve ölçek **toplam** puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 6.6.5: HMSÖ Ölçeği Puanlarının Anne Meslek Durumuna Göre Karşılaştırılması (N=420)

	Anne meslek	n	Medyan (Q1, Q3)	χ^2	p
Mesleki uygunluk	Ev hanımı	291	72,73 (57,27-84,55)	1,286	0,733
	Emekli	30	71,82 (62,73-81,82)		
	Çalışıyor	86	75 (65,45-84,55)		
	Çalışmıyor	13	74,55 (53,64-83,64)		
Yaşamsal nedenler	Ev hanımı	291	38,33 (23,33-51,67)	8,912	0,030*
	Emekli	30	40 (31,67-50)		
	Çalışıyor	86	43,33 (31,67-56,67)		
	Çalışmıyor	13	30 (16,67-51,67)		
Toplam	Ev hanımı	291	60,59 (50-68,82)	7,244	0,065
	Emekli	30	62,06 (52,94-71,18)		
	Çalışıyor	86	65,88 (54,71-71,18)		
	Çalışmıyor	13	57,65 (50,59-63,53)		

Kruskal-Wallis test, sonuçlar medyan (birinci çeyreklik – üçüncü çeyreklik) olarak sunulmuştur. *p<0,05

Öğrencilerin **annelerinin mesleklerine** göre HMSÖ **Mesleki uygunluk** alt boyut puanları ve ölçek **toplam** puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır (p>0,05). Öğrencilerin **annelerinin mesleklerine** göre HMSÖ **Yaşamsal nedenler** alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır (p=0,030). Dunn-Bonferroni test kullanılarak gerçekleştirilen değerlendirmeler sonucunda annesi çalışanların puanlarının annesi çalışmayanların puanlarından daha yüksek olduğu saptanmıştır (p=0,038). Diğer meslekler arasında anlamlı fark saptanmamıştır (p>0,05).

Tablo 6.6.6: HMSÖ Ölçeği Puanlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılması (N=420)

	Baba eğitim	n	Medyan (Q1, Q3)	χ^2	p
Mesleki uygunluk	Okuryazar Değil	4	79,55 (74,09-86,36)	6,037	0,303
	Okuryazar	6	74,55 (63,64-77,27)		
	İlkokul	107	75,45 (55,45-84,55)		
	Ortaokul	107	74,55 (65,45-86,36)		
	Lise	137	70 (59,09-83,64)		
	Üniversite	59	68,18 (56,36-82,73)		
Yaşamsal nedenler	Okuryazar Değil	4	30,83 (9,17-54,17)	4,088	0,537
	Okuryazar	6	24,17 (18,33-46,67)		
	İlkokul	107	40 (28,33-51,67)		
	Ortaokul	107	38,33 (28,33-53,33)		
	Lise	137	38,33 (23,33-51,67)		
	Üniversite	59	40 (26,67-58,33)		
Toplam	Okuryazar Değil	4	63,24 (59,12-67,06)	4,487	0,482
	Okuryazar	6	56,18 (54,71-59,41)		
	İlkokul	107	62,94 (52,35-70)		
	Ortaokul	107	63,53 (53,53-71,18)		
	Lise	137	61,18 (49,41-67,65)		
	Üniversite	59	62,35 (47,65-67,65)		

Kruskal-Wallis test, sonuçlar medyan (birinci çeyreklik – üçüncü çeyreklik) olarak sunulmuştur.

Öğrencilerin **baba eğitim düzeylerine** göre HMSÖ **Mesleki uygunluk** ve **Yaşamsal nedenler** alt boyut puanları ve ölçek **toplam** puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 6.6.7: HMSÖ Ölçeği Puanlarının Baba Meslek Durumuna Göre Karşılaştırılması (N=420)

	Baba meslek	n	Ort±ss	F	p
Mesleki uygunluk	Emekli	108	70,51±17,33	0,011	0,989
	Çalışıyor	277	70,42±18,66		
	Çalışmıyor	35	70,91±17,86		
Yaşamsal nedenler	Emekli	108	40,37±20,37	0,494	0,610
	Çalışıyor	277	40,63±19,89		
	Çalışmıyor	35	37,05±21,37		
Toplam	Emekli	108	59,87±13,43	0,072	0,931
	Çalışıyor	277	59,91±14,29		
	Çalışmıyor	35	58,96±13,81		

Tek yönlü varyans analizi

Öğrencilerin **babalarının mesleklerine** göre HMSÖ **Mesleki uygunluk** ve **Yaşamsal nedenler** alt boyut puanları ve ölçek **toplam** puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 6.6.8: HMSÖ Ölçeği Puanlarının Mezun Olunan Lise Türüne Göre Karşılaştırılması (N=420)

	Lise türü	n	Ort±ss	F	p
Mesleki uygunluk	Düz lise	26	70,94±21,79	1,066	0,363
	Anadolu lisesi	231	69,15±18,04		
	SML	97	71,65±17,98		
	Diğer	66	73,26±17,64		
Yaşamsal nedenler	Düz lise	26	34,81±19,26	1,369	0,252
	Anadolu lisesi	231	40,56±19,96		
	SML	97	38,87±19,42		
	Diğer	66	43,46±21,73		
Toplam	Düz lise	26	58,19±15,25	1,321	0,267
	Anadolu lisesi	231	59,06±13,93		
	SML	97	60,08±13,89		
	Diğer	66	62,75±13,83		

Tek yönlü varyans analizi

Öğrencilerin **mezun oldukları lise türüne** göre HMSÖ **Mesleki uygunluk** ve **Yaşamsal nedenler** alt boyut puanları ve ölçek **toplam** puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 6.6.9: HMSÖ Ölçeği Puanlarının Yabancı Dil Düzeyine Göre Karşılaştırılması (N=420)

	Yabancı dil düzeyi	n	Medyan (Q1, Q3)	χ^2	p
Mesleki uygunluk	Çok az düzeyde	202	75,45 (62,73-86,36)	7,668	0,105
	Günlük konuşmaları sürdürebilecek kadar	163	70 (56,36-81,82)		
	Hemşirelik yayınlarını takip edebilecek kadar	9	80,91 (61,82-83,64)		
	Çeviri yapacak düzeyde	17	64,55 (55,45-77,27)		
	Hiç bilmiyorum	29	71,82 (49,09-90,91)		
Yaşamsal nedenler	Çok az düzeyde	202	40 (26,67-53,33)	1,784	0,775
	Günlük konuşmaları sürdürebilecek kadar	163	40 (25-51,67)		
	Hemşirelik yayınlarını takip edebilecek kadar	9	33,33 (15-53,33)		
	Çeviri yapacak düzeyde	17	36,67 (18,33-50)		
	Hiç bilmiyorum	29	33,33 (21,67-50)		
Toplam	Çok az düzeyde	202	63,53 (53,53-70)	7,453	0,114
	Günlük konuşmaları sürdürebilecek kadar	163	59,41 (48,82-68,24)		
	Hemşirelik yayınlarını takip edebilecek kadar	9	58,82 (56,47-64,71)		
	Çeviri yapacak düzeyde	17	56,47 (45,29-65,29)		
	Hiç bilmiyorum	29	65,88 (46,47-71,76)		

Kruskal-Wallis test, sonuçlar medyan (birinci çeyreklik – üçüncü çeyreklik) olarak sunulmuştur.

Öğrencilerin yabancı dil düzeylerine göre HMSÖ Mesleki uygunluk ve Yaşamsal nedenler alt boyut puanları ve ölçek toplam puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 6.6.10: HMSÖ Ölçeği Puanlarının Mezuniyet Sonrası İle İlgili Plana Göre Karşılaştırılması (N=420)

	Mezuniyet sonrası ile ilgili plan	n	Medyan (Q1, Q3)	χ^2	p
Mesleki uygunluk	Hemşirelik mesleğinde kalmak istiyorum	179	75,45 (59,09-85,45)	9,169	0,027*
	Lisansüstü eğitime devam etmek istiyorum	176	70 (56,36-81,82)		
	Sertifika programlarına katılmak istiyorum	17	68,18 (64,55-80,91)		
	Özel dal hemşireliğinde branşlaşmak istiyorum	48	80 (63,18-89,55)		
Yaşamsal nedenler	Hemşirelik mesleğinde kalmak istiyorum	179	40 (25-56,67)	8,950	0,030*
	Lisansüstü eğitime devam etmek istiyorum	176	40 (26,67-51,67)		
	Sertifika programlarına katılmak istiyorum	17	51,67 (36,67-55)		
	Özel dal hemşireliğinde branşlaşmak istiyorum	48	30,83 (20-46,67)		
Toplam	Hemşirelik mesleğinde kalmak istiyorum	179	63,53 (51,76-71,18)	4,284	0,232
	Lisansüstü eğitime devam etmek istiyorum	176	60,29 (49,71-67,06)		
	Sertifika programlarına katılmak istiyorum	17	61,18 (56,47-66,47)		
	Özel dal hemşireliğinde branşlaşmak istiyorum	48	60,59 (51,76-69,41)		

Kruskal-Wallis test, sonuçlar medyan (birinci çeyreklik – üçüncü çeyreklik) olarak sunulmuştur. *p<0,05

Öğrencilerin **mezuniyet sonrası planlarına** göre HMSÖ **toplam** puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Öğrencilerin **mezuniyet sonrası planlarına** göre HMSÖ **Mesleki uygunluk** alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır ($p=0,027$). Dunn-Bonferroni test kullanılarak gerçekleştirilen değerlendirmeler sonucunda özel dal hemşireliğinde branşlaşmak isteyenlerin puanlarının lisansüstü eğitime devam etmek isteyenlerin puanlarından daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p=0,038$). Öğrencilerin **mezuniyet sonrası planlarına** göre HMSÖ **Yaşamsal nedenler** alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır ($p=0,030$). Dunn-Bonferroni test kullanılarak gerçekleştirilen değerlendirmeler

sonucunda özel dal hemşireliğinde branşlaşmak isteyenlerin puanlarının hemşirelik mesleğinde kalmak isteyen ve sertifika programlarına katılmak isteyenlerin puanlarından daha düşük olduğu saptanmıştır (sırasıyla, $p=0,041$, $p=0,047$).

Tablo 6.6.11: HMSÖ Ölçeği Puanlarının Mezuniyet Sonrası Çalışmak İstenen Pozisyona Göre Karşılaştırılması (N=420)

	Mezuniyet sonrası çalışmak istenen pozisyon	n	Ort±ss	F	p
Mesleki uygunluk	Akademisyen hemşire	126	68,78±18,1	3,093	0,027*
	Klinisyen hemşire	158	73,87±18,51		
	Yönetici hemşire	88	68,78±16,55		
	Eğitim hemşiresi	48	66,93±19,26		
Yaşamsal nedenler	Akademisyen hemşire	126	42,58±17,85	1,928	0,124
	Klinisyen hemşire	158	41,27±22,33		
	Yönetici hemşire	88	36,8±18,77		
	Eğitim hemşiresi	48	37,26±19,78		
Toplam	Akademisyen hemşire	126	59,53±13,35	3,546	0,015*
	Klinisyen hemşire	158	62,36±14,68		
	Yönetici hemşire	88	57,49±13,08		
	Eğitim hemşiresi	48	56,46±13,97		

Tek yönlü varyans analizi * $p<0,05$

Öğrencilerin **mezuniyet sonrası çalışmak istedikleri pozisyona** göre HMSÖ **Yaşamsal nedenler** alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Öğrencilerin **mezuniyet sonrası çalışmak istedikleri pozisyona** göre HMSÖ **Mesleki uygunluk** alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır ($p=0,027$). Bonferroni düzeltmesi kullanılarak gerçekleştirilen değerlendirmeler sonucunda klinisyen hemşire olarak çalışmak isteyenlerin puanlarının akademisyen hemşire, yönetici hemşire ve eğitim hemşiresi olarak çalışmak isteyenlerin puanlarından daha yüksek olduğu saptanmıştır (sırasıyla, $p=0,019$, $p=0,035$, $p=0,020$). Öğrencilerin **mezuniyet sonrası çalışmak istedikleri pozisyona** göre HMSÖ **toplam** puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır ($p=0,015$). Bonferroni düzeltmesi kullanılarak gerçekleştirilen değerlendirmeler sonucunda klinisyen hemşire olarak çalışmak isteyenlerin puanlarının yönetici hemşire ve eğitim hemşiresi olarak çalışmak isteyenlerin puanlarından daha yüksek olduğu saptanmıştır (sırasıyla, $p=0,009$, $p=0,010$).

Tablo 6.6.12: HMSÖ Ölçeği Puanlarının Mesleği Seçme Nedenlerinin “Kendi İsteği” Olması Durumuna Göre Karşılaştırılması (N=420)

	Mesleği Seçme Nedeni - Kendi isteğim ile	n	Ort±ss	t	p
Mesleki uygunluk	Evet	290	74,86±16,13	7,413	<0,001*
	Hayır	130	60,72±18,88		
Yaşamsal nedenler	Evet	290	39,08±20,4	-1,809	0,071
	Hayır	130	42,91±19,27		
Toplam	Evet	290	62,23±13,07	5,233	<0,001*
	Hayır	130	54,43±14,56		

Bağımsız gruplar t testi *p<0,05

Öğrencilerin **mesleği seçme nedenlerinin “kendi isteği” olması durumuna** göre HMSÖ **Yaşamsal nedenler** alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır (p>0,05). Öğrencilerin **mesleği seçme nedenlerinin “kendi isteği” olması durumuna** göre HMSÖ **Mesleki uygunluk** alt boyut puanı ve ölçek **toplam** puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır (sırasıyla, p<0,001, p<0,001). Kendi isteği ile mesleği seçenlerin puanlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Tablo 6.6.13: HMSÖ Ölçeği Puanlarının Mesleği Seçme Nedenlerinin “Aile Önerisi” Olması Durumuna Göre Karşılaştırılması (N=420)

	Mesleği Seçme Nedeni - Ailemin önerisi ile	n	Ort±ss	t	p
Mesleki uygunluk	Evet	110	64,5±19	-4,086	<0,001*
	Hayır	310	72,61±17,48		
Yaşamsal nedenler	Evet	110	44,35±18,98	2,494	0,013*
	Hayır	310	38,82±20,33		
Toplam	Evet	110	57,39±14,67	-2,130	0,034*
	Hayır	310	60,68±13,68		

Bağımsız gruplar t testi *p<0,05

Öğrencilerin **mesleği seçme nedenlerinin “aile önerisi” olması durumuna** göre HMSÖ **Mesleki uygunluk** ve **Yaşamsal nedenler** alt boyut puanları ve ölçek **toplam** puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır (sırasıyla, p<0,001, p=0,013, p=0,034). Aile önerisi ile mesleği seçenlerin **Mesleki uygunluk** alt boyut ve ölçek **toplam** puanları daha düşük iken, **Yaşamsal nedenler** alt boyut puanlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Tablo 6.6.14: HMSÖ Ölçeği Puanlarının Mesleği Seçme Nedenlerinin “Arkadaş Önerisi” Olması Durumuna Göre Karşılaştırılması (N=420)

	Mesleği Seçme Nedeni - Arkadaş önerisi	n	Medyan (Q1, Q3)	z	p
Mesleki uygunluk	Evet	12	60 (45,91-73,18)	-1,709	0,088
	Hayır	408	73,64 (59,55-84,55)		
Yaşamsal nedenler	Evet	12	40 (21,67-46,67)	-0,500	0,617
	Hayır	408	40 (25-53,33)		
Toplam	Evet	12	49,71 (45,88-65)	-1,647	0,100
	Hayır	408	62,35 (52,06-69,12)		

Mann-Whitney U test, sonuçlar medyan (birinci çeyreklik – üçüncü çeyreklik) olarak sunulmuştur.

Öğrencilerin mesleği seçme nedenlerinin “arkadaş önerisi” olması durumuna göre HMSÖ Mesleki uygunluk ve Yaşamsal nedenler alt boyut puanları ve ölçek **toplam** puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 6.6.15: HMSÖ Ölçeği Puanlarının Mesleği Seçme Nedenlerinin “Çalışma Koşullarının Uygunluğu” Durumuna Göre Karşılaştırılması (N=420)

	Mesleği Seçme Nedeni - Çalışma koşullarının uygunluğu	n	Ort±ss	t	p
Mesleki uygunluk	Evet	53	70,19±19,93	-0,126	0,900
	Hayır	367	70,53±17,99		
Yaşamsal nedenler	Evet	53	44,94±22,01	1,814	0,070
	Hayır	367	39,59±19,76		
Toplam	Evet	53	61,28±16,83	0,811	0,418
	Hayır	367	59,61±13,56		

Bağımsız gruplar t testi

Öğrencilerin mesleği seçme nedenlerinin “çalışma koşullarının uygunluğu” olması durumuna göre HMSÖ Mesleki uygunluk ve Yaşamsal nedenler alt boyut puanları ve ölçek **toplam** puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 6.6.16: HMSÖ Ölçeği Puanlarının Mesleği Seçme Nedenlerinin “Mesleğe Olan İlginin Giderek Artması” Durumuna Göre Karşılaştırılması (N=420)

	Mesleği Seçme Nedeni - Mesleğe olan ilginin giderek artması	n	Ort±ss	t	p
Mesleki uygunluk	Evet	78	78,61±12,65	5,685	<0,001*
	Hayır	342	68,63±18,79		
Yaşamsal nedenler	Evet	78	38,55±18,79	-0,836	0,404
	Hayır	342	40,66±20,41		
Toplam	Evet	78	64,47±10,34	4,054	<0,001*
	Hayır	342	58,76±14,52		

Bağımsız gruplar t testi *p<0,05

Öğrencilerin mesleği seçme nedenlerinin “mesleğe olan ilginin giderek artması” olması durumuna göre HMSÖ Yaşamsal nedenler alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Öğrencilerin mesleği seçme nedenlerinin “mesleğe olan ilginin giderek artması” olması durumuna göre HMSÖ Mesleki uygunluk alt boyut puanı ve ölçek toplam puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır (sırasıyla, $p<0,001$, $p<0,001$). Mesleğe olan ilgi giderek arttığı için mesleği seçenlerin puanlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Tablo 6.6.17: HMSÖ Ölçeği Puanlarının Mesleği Seçme Nedenlerinin “Puanlarının Hemşirelik Bölümüne Yetmesi” Durumuna Göre Karşılaştırılması (N=420)

	Mesleği Seçme Nedeni - Puanının hemşirelik bölümüne yetmesi	n	Ort±ss	t	p
Mesleki uygunluk	Evet	83	63,83±18,42	-3,770	<0,001*
	Hayır	337	72,12±17,82		
Yaşamsal nedenler	Evet	83	48,43±20,76	4,212	<0,001*
	Hayır	337	38,25±19,46		
Toplam	Evet	83	58,4±15,8	-1,031	0,303
	Hayır	337	60,17±13,53		

Bağımsız gruplar t testi *p<0,05

Öğrencilerin mesleği seçme nedenlerinin “puanlarının hemşirelik bölümüne yetmesi” olması durumuna göre HMSÖ toplam puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Öğrencilerin mesleği seçme nedenlerinin “puanlarının hemşirelik bölümüne yetmesi” olması durumuna göre HMSÖ **Mesleki uygunluk** ve **Yaşamsal nedenler** alt boyut bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır (sırasıyla, $p<0,001$, $p<0,001$). Puanları hemşirelik bölümüne yettiği için mesleği seçenlerin **Mesleki uygunluk** alt boyut puanları daha düşük iken, **Yaşamsal nedenler** alt boyut puanlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Tablo 6.6.18: HMSÖ Ölçeği Puanlarının Mesleği Seçme Nedenlerinin “Sağlık Alanında Meslek Sahibi Olmak İsteme” Durumuna Göre Karşılaştırılması (N=420)

	Mesleği Seçme Nedeni - Sağlık alanında meslek sahibi olmak istemem	n	Ort±ss	t	p
Mesleki uygunluk	Evet	141	76,97±14,62	5,829	<0,001*
	Hayır	279	67,2±18,99		
Yaşamsal nedenler	Evet	141	39,16±20,21	-0,800	0,424
	Hayır	279	40,82±20,08		
Toplam	Evet	141	63,63±11,56	4,362	<0,001*
	Hayır	279	57,89±14,74		

Bağımsız gruplar t testi *p<0,05

Öğrencilerin mesleği seçme nedenlerinin “sağlık alanında meslek sahibi olmak istemesi” olması durumuna göre HMSÖ Yaşamsal nedenler alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır (p>0,05). Öğrencilerin mesleği seçme nedenlerinin “sağlık alanında meslek sahibi olmak istemesi” olması durumuna göre HMSÖ Mesleki uygunluk alt boyut puanı ve ölçek toplam puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır (sırasıyla, p<0,001, p<0,001). Sağlık alanında meslek sahibi olmak istediği için mesleği seçenlerin puanlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Tablo 6.6.19: HMSÖ Ölçeği Puanlarının Mesleği Seçme Nedenlerinin “Hemşire Yakınının Olması” Durumuna Göre Karşılaştırılması (N=420)

	Mesleği Seçme Nedeni - Hemşire yakınının olması	n	Ort±ss	t	p
Mesleki uygunluk	Evet	30	75,36±14,1	1,919	0,063
	Hayır	390	70,11±18,46		
Yaşamsal nedenler	Evet	30	42,39±20,63	0,600	0,549
	Hayır	390	40,1±20,09		
Toplam	Evet	30	63,73±14,57	1,589	0,113
	Hayır	390	59,52±13,93		

Bağımsız gruplar t testi *p<0,05

Öğrencilerin mesleği seçme nedenlerinin “hemşire yakını olması” olması durumuna göre HMSÖ Mesleki uygunluk ve Yaşamsal nedenler alt boyut puanları ve ölçek toplam puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır (p>0,05).

7. TARTIŞMA

Bir hemşirelik yüksekokulunda eğitim gören öğrencilerin meslek seçimlerini etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi amacıyla planlanan bu çalışmada 420 hemşirelik öğrencisi ile görüşülmüş ve elde edilen bulgular 6 başlıkta ele alınarak sunulmuştur.

1. Hemşirelik Öğrencilerinin Kişisel Özelliklerine Ait Bulguların Tartışılması
2. Hemşirelik Öğrencilerinin Eğitim Durumuna İlişkin Bulguların Tartışılması
3. Hemşirelik Öğrencilerinin Mezuniyete İlişkin Özelliklerine Ait Bulguların Tartışılması
4. Hemşirelik Öğrencilerinin Meslek Seçimine İlişkin Özelliklerine Ait Bulguların Tartışılması
5. Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeğine İlişkin Bulguların Tartışılması
6. Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeği ve Hemşirelik Öğrencilerinin Kişisel Özellikleri, Eğitim Durumu, Mezuniyet ve Meslek Seçimi Özelliklerine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışılması

7.1. HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN KİŞİSEL ÖZELLİKLERİNE AİT BULGULARIN TARTIŞILMASI

Öğrencilerin %73,3'ü kadın ve %98,3'ü bekadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş aralığı 18-40 arasında değişmekte olup ortalama $21,19 \pm 2,18$ yıldır. Öğrencilerin %32,9'unun annesi ilkokul mezunu, %69,3'ünün annesi ev hanımıdır. %32,6'sının babası lise mezunu ve %66'sının çalıştığı belirlendi. Çınar ve ark. (2011)'lerinin yaptığı çalışmada araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 23.10 ± 1.05 ve %73'ünün annesinin, %54.8'inin babasının ilköğretim mezunu olduğu saptanmıştır. Taşkiran ve ark. (2020)'lerinin yaptığı çalışmada öğrencilerin annelerinin %41,8'inin anne eğitim düzeyi ilkokul; Özdelikara ve ark. (2016)'lerinin yaptığı çalışmada araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 18.7 ± 0.9 , %71.6'sı kadın, %96.1'i bekadır. Katılımcı öğrencilerin annelerinin, %55.9'u, babalarının ise %38.3'ünün ilköğretim mezunu olduğu görülmektedir. Tosunöz ve ark. (2019)'lerinin yaptığı çalışmada da kadın öğrenciler daha büyük grubu oluşturmakta (%71,8), ilkokul mezunu anne oranı (%49) daha fazla bulunmuştur. Baba eğitim durumuna bakıldığında bizim çalışmamızdan farklı olarak ilkokul mezunu oranı

(%39,3) daha yüksek bulunmuştur. Yapılan çalışmalarda kadın öğrenci sayısı erkek öğrencilerden daha fazla olduğu görülmektedir. Günümüzde bu alanda erkeklerin de yer almaya başladığı görülmekle birlikte, hemşirelik kız öğrencilerin daha fazla tercih ettiği bir meslektir (Temel ve ark., 2018). Çalışma sonuçlarına göre öğrencilerin yaş ortalaması, medeni durum ve anne-baba eğitim durumu literatür sonuçlarıyla paralel olduğu görülmektedir.

7.2.HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN EĞİTİM DURUMUNA İLİŞKİN BULGULARIN TARTIŞILMASI

Araştırmaya katılan öğrencilerin ağırlıklı genel not ortalamaları 1,67 ile 3,78 arasında değişmekte olup ortalama $2,9 \pm 0,36$ iken, ağırlıklı not ortalamaları 1,68 ile 3,93 arasında değişmekte olup ortalama $2,97 \pm 0,41$ 'dir. Öğrencilerin %28,3'ünün 4. Sınıf öğrencisi olduğu, %55'i Anadolu lisesi mezunu, %38,8'inin günlük konuşmalarını sürdürecektik kadar, %48,1'inin ise çok az düzeyde yabancı dil bildiği belirlendi. İnce ve Khorshid (2015)'lerinin yaptığı çalışmada öğrencilerin %32,4'ü 1. sınıf öğrencisi, Şirin ve ark. (2008)'lerinin yaptığı çalışmada öğrencilerin %57,9'u 1. Sınıf öğrencisi ve %37,2'si düz lise çıkışlı olduğu belirlenmiştir. Tekin (2021)'in çalışmasında ise araştırmaya katılan öğrencilerin %34,5'u 2. Sınıf, %72'sinin de düz/Anadolu lisesinden mezun olduğu belirlenmiş, Taşkiran ve ark. (2020)'lerinin yaptığı çalışmada ise öğrencilerin büyük çoğunluğunu (%83,7) düz/Anadolu lise çıkışlı olduğu saptanmıştır. Bölükbaş (2018)'in yaptığı çalışmada bu çalışmaya benzer olup öğrencilerin büyük çoğunluğu Anadolu Lisesi (%63,9) mezunu olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmada öğrencilerin büyük çoğunluğunun 4. sınıf öğrencisi ve Anadolu lisesi çıkışlı olduğu belirlendi.

7.3.HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN MEZUNİYETE İLİŞKİN ÖZELLİKLERİNE AİT BULGULARIN TARTIŞILMASI

Bu çalışmaya göre öğrencilerin %42,6'sının mezuniyet sonrasında hemşirelik mesleğinde kalmak istediği, %41,9'unun ise lisansüstü eğitime devam etmek istediği tespit edildi. Öğrencilerin mezuniyet sonrası çalışmak istedikleri pozisyonlara bakıldığında zaman %37,6'sı klinisyen hemşire, %30'u ise akademisyen hemşire olarak mesleklerini sürdürmek istediklerini belirtti. Taşkiran ve ark. (2020)'lerinin yaptıkları çalışmada öğrencilerin büyük çoğunluğu sırasıyla mezuniyet

sonrası (%30,5) “devlet hastanesinde klinisyen hemşiresi olmak istiyorum” ve (29,8)’i ise ”Yüksek lisans/doktora yaparak akademisyen olmak istiyorum” şeklinde cevap verdikleri görülmüştür. Çınar ve ark. (2011)’larının yaptıkları çalışmada da öğrencilerin %38,5’u klinisyen hemşire olarak çalışmak istediklerini belirtmiştir. Yapılan çalışmalarda hemşirelik bölümünü seçen öğrencilerin mesleklerini sevdiği ve meslek hayatlarına hemşire olarak devam etmek istedikleri tespit edilmiştir (Kalkım ve ark., 2015; Çınar ve ark., 2011; Altuntaş ve ark., 2005). Ayrıca çalışma sonuçlarına göre; öğrencilerin meslekleriyle ilgili gelecek planı yaptıkları ve mezuniyet sonrası klinisyen hemşire olarak çalışmak istedikleri sonucuna varılmıştır (İnce ve Khorshid, 2015; Çınar ve ark., 2011; Özpancar ve ark., 2008).

Bu çalışmada öğrencilerin çoğunluğu sırasıyla klinik ve akademik alanda devam etmek istediklerini belirtmiş olup çalışma sonuçları literatür bilgileri ile paralellik göstermektedir.

7.4.HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN MESLEK SEÇİMİNE İLİŞKİN ÖZELLİKLERİNE AİT BULGULARIN TARTIŞILMASI

Bu çalışmada hemşirelik öğrencilerinin meslek seçme nedenleri sırasıyla; %69’u istediği için, %33,6’sı ise sağlık alanında meslek sahibi olmak istediği için, %26,2’side ailesinin önerisiyle, %19,8’inin puanının hemşirelik bölümüne yetmesi, %18,6’sının mesleğe olan ilgisinin giderek artması,%12,6’sı çalışma koşullarının uygunluğu, %7,1’i hemşire yakınının olması, 2,9’u arkadaş önerisi ile hemşirelik mesleğini seçtiğini bildirdi. Çingöl ve ark.(2020)’larının yaptıkları çalışmada hemşirelik mesleğini tercih etme sebepleri sırasıyla, kendi isteği ile, puanının bu bölüme yetmesi, iş imkanının olması, rastgele tercih etme, aile/akraba tavsiyesi şeklinde bulunmuştur. Taşkiran ve ark.(2020)’larının yaptığı çalışmada öğrencilerin %61’i istediği için, %44’ü iş imkanı olduğu için ve %17,7’sinin puanı bölüme yettiği için hemşirelik bölümünü tercih ettiği görülmektedir. Tekin (2021)’in yaptığı bir çalışmada ise öğrencilerin %58,1’i mesleği isteyerek seçtikleri bildirilmiştir. Çınar ve ark. (2011)’larının yaptığı çalışma bu çalışmadan farklı olarak öğrencilerin %45,6’sı ailesi istediği için, %39,4’ünün ise kendi isteği ile mesleği seçtiği belirlenmiştir. Literatür incelendiğinde değişik çalışmalara ait benzer sonuçların olmasıyla birlikte farklı sonuçların olduğu da görülmektedir. Öğrencilerin mesleği istedikleri için tercih

etmelerinin sebebi sağlık alanına giderek olan ilginin artması ve hemşirelik mesleğinin toplumda bilinen” başkalarına yardım, yardım sever olma, güler yüzlü olma gibi.” özellikleri ile ideal meslek olarak görülmesi öncelikle tercih sebebi olabileceği şeklinde düşünülebilir. Aynı zamanda yapılan çalışmalar aile ve yakınların tavsiyelerinin de meslek seçiminde etkili olduğunu göstermektedir.

7.5. HEMŞİRELİKTE MESLEK SEÇİMİ ÖLÇEĞİNE İLİŞKİN BULGULARIN TARTIŞILMASI

Öğrencilerin meslek seçimi ölçeğine ilişkin ifadelerin dağılımı incelendiğinde, öğrencilerin meslek seçiminde en önemli etken olarak ifade ettikleri %100 seçeneğinin en fazla işaretlendiği iki madde %54,3 oranıyla “Çevremdeki insanlar iyi bir hemşire olacağımı söylerler” ve 47,6 oranıyla “Her zaman insanlara yardım etmek istemişimdir” olarak belirlenmiştir. Olğun ve Adıbelli (2020)’nin çalışmasında meslek seçiminde etkili olan maddeler bu çalışmayla benzerlik göstermekte olup sırasıyla %36,4 oranıyla “Her zaman insanlara yardım etmek istemişimdir”, %30,2 oranıyla “Çevremdeki insanlar iyi bir hemşire olacağımı söylerler” olarak bulunmuştur. İnce ve Khorchid (2015) ve Özveren ve ark. (2017)’in çalışmalarında meslek seçiminde etkili olarak ifade ettikleri en fazla işaretlenen iki madde incelendiğinde birinci sırada farklı olarak “Hemşirelikte işsiz kalınmayacağını düşünüyorum” ve çalışmamıza benzer şekilde 2. sırada “Her zaman insanlara yardım etmek istemişimdir” olarak belirlenmiştir.

Meslek seçiminde etkili olmadığı ifade edilen %0 seçeneğinin en fazla işaretlendiği iki madde incelendiğinde ise, öğrencilerin %51 oranıyla “Hemşirelik dışında yapabileceğim başka iş yok” ve %46,9 oranıyla “Hemşirelikten başka seçim şansı yoktu” olarak bulundu. Özveren ve ark. (2017)’lerinin çalışmasında meslek seçiminde etkili olmadığı ifade eden %0 seçeneğinin en fazla işaretlendiği iki madde incelendiğinde bu çalışmayla benzerlik göstermekte olup, öğrencilerin %46,9 oranıyla “Hemşirelik dışında yapabileceğim başka iş yok”, %43,7 oranıyla “Hemşirelikten başka seçim şansı yoktu” olarak bulunmuştur. Meslek seçiminde etkili olmadığını sırasıyla belirtilen maddelerde İnce ve Khorchid (2015)’in çalışmasında meslek seçiminde etkili olmadığı olarak ifade ettikleri en fazla işaretlenen iki madde sırasıyla %42 oranıyla “Hemşirelik dışında yapabileceğim başka iş yok” ve bu çalışmadan farklı olarak 2. sırada %35,2 oranıyla “Her zaman

hemşire olmak istemişimdir” olarak belirlenmiştir. Meslek seçimimde etkili olmadığını ifade eden maddelere bakıldığında çalışmalarda birinci sırada “Hemşirelik dışında yapabileceğim başka iş yok” maddesinin geldiği görülmektedir. Bu da öğrencilerin aslında farklı seçeneklerinin de olduğunu ancak buna rağmen hemşirelik mesleğini tercih ettiklerini göstermektedir. Dolayısıyla öğrencilerin hemşirelik mesleğini isteyerek seçtiklerini söylemek mümkün olabilir.

Araştırma sonucunda öğrencilerin Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeği (HMSÖ) toplam ortalama puanının $59,82 \pm 14,00$, Mesleki Uygunluk alt boyut puan ortalamasının $70,48 \pm 18,22$ ve Yaşamsal Nedenler alt boyut puan ortalamasının $40,27 \pm 20,11$ belirlendiği görüldü. HMSÖ ölçek toplam puanı açısından değerlendirildiğinde; mesleki uygunluk alt boyutundan alınan puan ortalamasının yaşamsal nedenler alt boyutundan alınan puan ortalamasından daha yüksek olduğu saptandı. Temel ve ark. (2018); Özdemir ve Şahin (2016); Özveren ve ark. (2017); Bölükbaş (2018) ve Tosunöz ve ark. (2019)’larının yaptıkları çalışmalarda mesleki uygunluk alt boyutundan alınan puan ortalaması yaşamsal neden alt boyut puan ortalamasından yüksek olduğu bulunmuştur. Literatür sonuçları bu çalışma ile paralellik göstermektedir. Bu sonuçlar hemşirelik mesleğinin tercih edilmesinde mesleki uygunluk boyutunun daha önem kazandığını göstermektedir. Bu durum öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçmelerinde mesleki uygunluğun yaşamsal nedenlere göre daha öncelikli olduğunu göstermektedir. İsteyerek ve bilinçli yapılan tercihler sonrasında profesyonel, mesleğini severek yapan hemşire adaylarının yetişeceği düşünülebilir.

Ölçekte en yüksek puanı “*Mesleki uygunluk*” alt boyutunun “*Her zaman insanlara yardım etmek istemişimdir*” ($85,55 \pm 20,61$) maddesi alırken en düşük puanı “*Yaşamsal nedenler*” alt boyutunda “*Hemşirelik dışında yapabileceğim başka iş yok*” ($21,05 \pm 27,94$) maddesi almaktadır. Çingöl ve ark.(2020); Temel ve ark. (2018)’nın çalışmasında da benzer şekilde en yüksek puan ortalamasının mesleki uygunluk alt ölçeğinde yer alan ‘Her zaman insanlara yardım etmek istemişimdir’ maddesi, en düşük puan ortalamasının ise yaşamsal nedenler alt ölçeğinde yer alan ‘Hemşirelik dışında yapabileceğim başka iş yok’ maddesi olduğu tespit edilmiştir. Literatürde bu çalışma bulgusunu destekleyen başka çalışmalar olduğu da görülmektedir (Başkale ve Serçekuş, 2015; Ergün ve Güzel, 2016; Bölükbaş, 2018;

Türk ve ark., 2018). Literatür sonuçları bu çalışma ile paralellik göstermekte olup hemşirelik geçmişten günümüze yardım etme olarak görüldüğü için öğrencilerin meslek seçiminde bu görüşün etkili olduğu düşünülebilir. Ayrıca araştırmada meslek seçiminde yardım etme isteğinden sonra en çok etkili olan diğer nedenler sırasıyla “*çevremdeki insanlar iyi bir hemşire olacağımı söylerler*” ve “*kendimi ifade edebilmemi sağlayan bir iş yapmak istedim*” ifadeleridir.

HMSÖ Ölçeği'nin Cronbach α değeri 0,805 olup iç tutarlılığı yüksek derecede güvenilir düzeydedir (Bilgin ve ark., 2019). Ölçeğin Türkçe geçerlilik ve güvenilirliğini yapan Önler ve Saraçoğlu (2010)'nun çalışmasında güvenilirlik katsayısı 0,79 bulunmuştur.

Ölçek alt boyutlarından mesleki uygunluk için güvenilirlik katsayısı 0,874; yaşamsal nedenler alt boyutu için 0,746 bulundu. Önler ve Saraçoğlu (2010)'nun çalışmasında mesleki uygunluk alt boyutu için güvenilirlik katsayısı 0,77; yaşamsal nedenler alt boyutu için 0,63 olarak bulunmuştur.

Bu çalışmaya göre yaş ile HMSÖ arasındaki ilişki sonuçlarına bakıldığında; yaş ile “mesleki uygunluk” alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı, negatif yönde ve çok düşük düzeyde ($r_s=-,132$, $p=0,007$); Yaş ile HMSÖ ölçeği toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı, negatif yönde ve çok düşük düzeyde ($r_s=-,139$, $p=0,004$) ilişki olduğu belirlendi. Yaş ile yaşamsal nedenler alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki ($r_s=-0,055$, $p=0,261$) bulunamadı. Bu sonuçlar doğrultusunda öğrencilerin yaş grupları arttıkça mesleki uygunlukları azalmaktadır. Bu durum yaş ortalamasının artmasıyla birlikte öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçmesine ilişkin düşüncelerinin değişmesine sebep olabileceği şeklinde düşünülebilir.

Öğrencilerin AGNO ile HMSÖ arasındaki ilişki incelendiğinde; AGNO ile HMSÖ “mesleki uygunluk” alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde ve çok düşük düzeyde ($r_s=0,146$, $p=0,008$); AGNO ile HMSÖ toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönde ve çok düşük düzeyde ($r_s=0,138$, $p=0,013$) ilişki olduğu belirlendi. AGNO ile HMSÖ “yaşamsal nedenler” alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki ($r_s=0,020$, $p=0,717$) bulunamadı. Bu sonuçlara göre öğrencilerin ağırlıklı genel not ortalaması arttıkça mesleki uygunlukları artmaktadır.

Öğrencilerin ANO ile HMSÖ arasındaki ilişki incelendiğinde; ANO ile HMSÖ “mesleki uygunluk” alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde çok düşük düzeyde ($r_s=0,134$, $p=0,016$); ANO ile HMSÖ toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde ve çok düşük düzeyde ($r_s=0,127$, $p=0,023$) ilişki olduğu bulundu. ANO ile HMSÖ “yaşamsal nedenler” alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki ($r_s=0,019$, $p=0,739$) bulunamadı. Bu sonuçlar ağırlıklı not ortalaması arttıkça öğrencilerin mesleki uygunluklarının arttığını göstermektedir.

7.6. HEMŞİRELİKTE MESLEK SEÇİMİ ÖLÇEĞİ VE HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN KİŞİSEL ÖZELLİKLERİ, EĞİTİM DURUMU, MEZUNİYET VE MESLEK SEÇİMİ ÖZELLİKLERİNE İLİŞKİN BULGULARIN TARTIŞILMASI

Bu çalışmaya göre HMSÖ “mesleki uygunluk”, “yaşamsal nedenler” alt boyut ve HMSÖ toplam puanlarının cinsiyete göre karşılaştırılması yapıldığında; kadın öğrencilerin “mesleki uygunluk” alt boyutu ve HMSÖ toplam puanları erkek öğrencilerin puanlarına göre daha yüksek bulundu. Özdelikara ve ark (2016); Tosunöz ve ark (2019)’larının yaptıkları çalışmada da benzer şekilde cinsiyet değişkeni ile HMSÖ puan ve mesleki uygunluk alt boyut puanları arasında anlamlı bir fark bulmuş ve kadın öğrencilerin puanları daha yüksek bulunmuştur. Özveren ve ark (2017)’lerinin çalışmasında da hemşirelik mesleğini seçen kız öğrencilerin puanları erkek öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur. Çingöl ve ark (2020)’lerinin yaptıkları çalışmada da HMSÖ ve ‘Mesleki Uygunluk’ alt ölçek puanları ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak bir farklılık saptanmamış ancak kadın öğrencilerin mesleki uygunluk puanları daha yüksek bulunmuştur. Literatürde erkek hemşire öğrencilerin iş garantisi olan bir meslek adayı oldukları için mutlu ancak mahremiyet gerektiren bazı durumlarda eksik kalmaları nedeniyle endişelendikleri belirtilmektedir (Üstün ve ark., 2014). Literatüre paralel olarak bu araştırmada da öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçmelerinde kadın olmanın etkili olduğu belirlenmiştir. Bu durumun günümüzde bu alanda erkekler de yer almaya başlamasına rağmen tarihsel açıdan da bakıldığında kadın öğrencilerin daha fazla mesleği tercih etmesine bağlı olduğu şeklinde düşünülebilir. Erkeklerin hemşirelikte uzun bir geçmişlerinin olmaması erkek hemşirelerin anormal bir durum olduğu

anlayışının kök salmasına ve hemşireliğin erkekler için yaygın bir meslek olmamasına neden olmuştur (Özdelikara ve ark. 2016).

HMSÖ “mesleki uygunluk”, “yaşamsal nedenler” alt boyut puan ve HMSÖ toplam puanlarının sınıf durumuna göre karşılaştırılması yapıldığında; 1. Sınıf öğrencilerinin “mesleki uygunluk”, “yaşamsal nedenler” alt boyut ve HMSÖ toplam puanları 2.,3 ve 4. Sınıf öğrencilerinin puanlarına göre daha yüksek bulundu. Ergün ve Güzel (2016)’in, yaptıkları çalışmada 1. sınıf öğrencilerinin “mesleki uygunluk” ve “yaşamsal nedenler” alt boyutlarından aldıkları puanlar 4. sınıf öğrencilerinin puanlarına göre daha yüksek çıkmıştır. Bölükbaş (2018)’ın çalışmasında 1. sınıf öğrencilerinin HMSÖ puan ortalamalarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Tosunöz ve ark. (2019)’larının çalışmasında 1. sınıf öğrencilerinin diğer sınıflara göre “mesleki uygunluk” alt boyutu ve HMSÖ toplam puanı; 4. sınıflara göre “yaşamsal nedenler” alt boyutu puanları daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Türk ve ark.(2018)’larının çalışmasında “mesleki uygunluk” ve “yaşamsal nedenler” alt boyutlarından aldıkları puanlar ile okunan sınıf arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu bağlamda bu çalışma sonucu literatür sonucuna uyumludur. 1. Sınıfta okuyan öğrencilerin meslek seçim puanlarının ileri sınıf düzeyindeki öğrencilere göre daha yüksek olmasının sebebi hemşirelik mesleğine yeni başlayan öğrencilerin daha bilinçli şekilde tercih yaptıkları ve mesleki uygunluk puanlarının da yüksek olması mesleğin kendilerine olan uygunluğuna da daha çok dikkat ettikleri şeklinde düşünülebilir. Sınıf düzeyi arttıkça hastanede geçirilen zamanın artması ile mesleki zorluklar daha çok belirgin hale gelmekte buda sınıf düzeyinin artmasıyla beraber HMSÖ puanlarında azalma nedeni olarak görülebilir.

HMSÖ “mesleki uygunluk”, “yaşamsal nedenler” alt boyut puan ve HMSÖ toplam puanlarının anne meslek durumuna göre karşılaştırılması yapıldığında; annesi çalışan öğrencilerin “yaşamsal nedenler” alt boyut puanları annesi çalışmayan öğrencilerin puanlarına göre daha yüksek bulundu. Yapılan çalışmalarda (Kırağ,2015; Çingöl ve ark., 2020) anne çalışma durumu ile öğrencilerin HMSÖ “Mesleki Uygunluk”, “Yaşamsal Nedenler” alt boyutlarından ve ölçek toplamından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır. Bu çalışma sonucuna göre annesi çalışan öğrencilerin yaşamsal nedenler alt boyutu

puanının annesi çalışan öğrencilerde yüksek bulunmasının nedeni maaş ve iş bulma garantisinin olması şeklinde düşünülebilir.

HMSÖ “mesleki uygunluk”, “yaşamsal nedenler” alt boyut puan ve HMSÖ toplam puanlarının mezuniyet sonrası planlarına göre karşılaştırılması yapıldığında; özel dal hemşireliğinde branşlaşmak isteyen öğrencilerin “mesleki uygunluk” alt boyut puanları lisansüstü eğitime devam etmek isteyen öğrencilerin puanlarına göre daha yüksek bulundu. Klinik uygulama sırasında öğrencilerin bilgi ve becerileri kullanmanın, başkalarına yardım etmenin, hastayla birebir iletişim kurmanın verdiği doyumun etkisiyle olabileceği gibi, klinik ortamda mesleklerini daha yakından tanımaları ve klinikte çalışan hemşireleri kendilerine rol modeli almaları da öğrencilerin özel dal hemşireliğinde branşlaşmak istemelerine sebep olabileceği şeklinde düşünülebilir (Çınar ve ark., 2011). Hemşirelik mesleğinin öğrenciler tarafından sevilmesi, onların mesleği benimsedikleri ve hemşireliği kendilerine uygun buldukları gerçeğini ortaya koymaktadır. Yapılan birçok çalışmada hemşirelik öğrencilerinin meslekle ilgili gelecek planları yaptıkları, bölümlerini değiştirmek istemedikleri ve mezun olduktan sonra mesleğin uygulayıcısı olmak istedikleri sonucuna ulaşılmıştır (Olğun ve Adıbelli, 2020). Öğrencilerin bilinçli ve mesleğe hazır olarak hemşirelik mesleğini tercih etmeleri de sevdiği işi yapıyor olmaları da mesleki tatmini ve uzmanlaştıkları alanda başarıyı beraberinde getirecektir. Öğrencilerin mezuniyet sonrası ile ilgili planlarına göre Hemşirelik mesleğinde kalmak isteyen ve sertifika programına katılmak isteyen öğrencilerin “yaşamsal nedenler” alt boyut puanları özel dal hemşireliğinde branşlaşmak isteyen öğrencilerin puanlarına göre daha yüksek bulundu. Bu durum maddi imkanları sebebiyle öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçtikleri ve mezuniyet sonrası çalışma hayatına geçerek kendi paralarını kazanmaya başlaması sebebiyle yaşamsal nedenler kapsamında maddi geliri önemli gördükleri şeklinde düşünülebilir.

HMSÖ “mesleki uygunluk”, “yaşamsal nedenler” alt boyut puan ve HMSÖ toplam puanlarının mezuniyet sonrası çalışmak istenilen pozisyona karşılaştırılması yapıldığında; klinisyen hemşire olarak çalışmak isteyen öğrencilerin “mesleki uygunluk” alt boyut puanları akademisyen hemşire, yönetici hemşire ve eğitim hemşiresi olmak isteyen öğrencilerin puanlarına göre; klinisyen hemşire olarak çalışmak isteyen öğrencilerin HMSÖ toplam puanları yönetici hemşire ve eğitim

hemşiresi olmak isteyen öğrencilerin puanlarına göre daha yüksek bulundu. Azak ve ark. (2018)'ları çalışmasında öğrencilerin yarısından fazlasının mezuniyet sonrası hastanede çalışmak istediğini bildirmiştir. Yapılan bir çalışmada da öğrencilerin %58,5'inin mezuniyet sonrasında hemşire olarak çalışmayı planladığı (Atasoy ve Ermin, 2016); Çınar ve ark. (2011)'lerinin yapmış olduğu çalışmada da, öğrencilerin ilk tercihinin hastanede hemşire olarak çalışma yönünde olduğu belirlenmiştir. Yapılan çalışma sonuçları hemşirelik öğrencilerinin mesleği sevdiğini ve meslek yaşamlarını hemşire olarak sürdürmek istediklerini göstermektedir (Olğun ve Adıbelli, 2020).

HMSÖ “mesleki uygunluk”, “yaşamsal nedenler” alt boyut puan ve HMSÖ toplam puanlarının mesleği seçme nedeninin kendi isteği ile olması durumuna göre karşılaştırılması yapıldığında; kendi isteği ile mesleği seçen öğrencilerin “mesleki uygunluk” alt boyutu ve HMSÖ toplam puanları daha yüksek bulundu. Bu çalışmada öğrencilerin %69'unun hemşirelik mesleğini kendi isteğiyle seçtiği belirlendi. Literatürde yapılan çalışmalarda da hemşirelik öğrencilerinin bu bölüme kendi isteğiyle girdiği görülmektedir (Kalkım ve ark., 2015; Çınar ve ark., 2011; Zencir ve Eşer, 2016). Özdelikara ve ark (2016)'larının çalışmasında da Hemşirelik mesleğini isteyerek seçen öğrencilerin mesleki uygunluk ve ölçek toplam puan ortalamaları yüksek bulunmuş ve mesleği isteyerek seçme durumu ile mesleki uygunluk ve HMSÖ toplam puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Mesleği isteyerek seçmek; bireylerin mesleği severek yapmalarına, kurumu ve meslektaşlarını sevmelerine, mesleki ilişkilerin ve iş doyumlarının yüksek olmasına dolayısıyla çalışma ortamlarını olumlu algılamalarına etki etmesi bakımından son derece önemlidir (Özdelikara ve ark (2016). Bireyin mesleğinde başarılı olabilmesi, mesleğini bilerek ve isteyerek seçmiş olması ile yakından ilişkilidir (Özveren ve ark., 2017).

HMSÖ “mesleki uygunluk”, “yaşamsal nedenler” alt boyut puan ve HMSÖ toplam puanlarının mesleği seçme nedeninin aile önerisi ile olması durumuna göre karşılaştırılması yapıldığında; aile önerisi ile mesleği seçen öğrencilerin “mesleki uygunluk” alt boyutu ve HMSÖ toplam puanları daha düşük iken, “yaşamsal nedenler” alt boyut puanları daha yüksek bulundu. Tekin (2021)'in çalışmasında Mesleği aile isteği için tercih eden öğrencilerin HMSÖ “Yaşamsal Nedenler” alt

boyutundan aldıkları puanlar, mesleği diğer nedenlerden dolayı tercih eden öğrencilere göre anlamlı düzeyde yüksek saptanmıştır. Çingöl ve arkadaşlarının (2020) yaptıkları çalışmada da “Yaşamsal Nedenler” alt boyutundan alınan puanlar, mesleği diğer nedenlerden dolayı tercih eden öğrencilere göre anlamlı düzeyde yüksek saptanmıştır. Temel ve ark. (2018) yaptıkları çalışmada mesleği seçmede etkili olan kişiler ile “Mesleki Uygunluk” alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiki açıdan anlamlı fark saptamışlardır. Özdelikara ve ark. (2016)’larının yaptıkları çalışmada aile ve çevre etkisi ile HMSÖ “Mesleki Uygunluk” alt boyutundan aldıkları puanlar istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Çalışmalar ailelerin tercih süreçlerini düşük oranlarda olsa da etkilediğini göstermektedir. Aile bireylerinin ekonomik nedenler ve yaşam düzeyini göz önünde bulundurarak tercih sürecini etkiledikleri söylenebilir.

HMSÖ “mesleki uygunluk”, “yaşamsal nedenler” alt boyut puan ve HMSÖ toplam puanlarının mesleği seçme nedeninin mesleğe olan ilgisinin giderek artması durumuna göre karşılaştırılması yapıldığında; mesleğe olan ilgi ile mesleği seçen öğrencilerin “mesleki uygunluk” alt boyutu ve HMSÖ toplam puanları daha yüksek bulundu. Özdemir ve ark. (2021)’lerinin yaptığı çalışmada hemşirelik bölümünden memnun olan, sağlık alanına ilgi duyduğu ve insanlara yardım etmeyi sevdiği için hemşirelik mesleğini seçtiğini belirten öğrencilerin HMSÖ toplam puan ortalaması daha yüksek bulunmuştur. Dinç ve ark. (2007)’ları, öğrencilerin hemşirelik mesleğine ilgi duymaları nedeni ile hemşirelik bölümünü tercih ettikleri sonucuna ulaşmışlardır. Dolayısıyla çalışmalar bu çalışma bulgularını desteklemektedir. Öğrencilerin mesleği ilgi duyduğu için tercih etmeleri, mesleği sevmeleri, ileride meslek yaşamında mesleği doyum alarak ve bilinçli bir şekilde yapacaklarını düşündürmektedir.

HMSÖ “mesleki uygunluk”, “yaşamsal nedenler” alt boyut puan ve HMSÖ toplam puanlarının mesleği seçme nedeninin puanın hemşirelik bölümüne yetmesi durumuna göre karşılaştırılması yapıldığında; puanı hemşirelik bölümüne yettiği için mesleği seçen öğrencilerin “mesleki uygunluk” alt boyutu puanları daha düşük, “yaşamsal nedenler” alt boyut puanları daha yüksek bulundu. Tekin (2021)’in çalışmasında mesleği sınavdan alınan puan nedeniyle/ açıkta kalmamak için tercih eden öğrencilerin “mesleki uygunluk” alt boyutundan aldıkları puanlar, mesleği diğer

nedenlerden dolayı tercih eden öğrencilere göre anlamlı düzeyde düşük; “Yaşamsal Nedenler” alt boyutundan aldıkları puanlar, mesleği diğer nedenlerden dolayı tercih eden öğrencilere göre anlamlı düzeyde yüksek saptanmıştır. Kırağ (2015)’in çalışmasında da benzer şekilde yaptığı çalışmada “yaşamsal nedenler” alt boyutundan aldıkları puanlar istatistiki açıdan anlamlı çıkmıştır. Özdelikara ve ark. (2016)’larının çalışmasında puan durumu ile “mesleki uygunluk” alt boyutundan aldıkları puanlar istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Çingöl ve ark. (2020)’ları puanın yetmesi ile HMSÖ alt ölçek puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulmuşlardır. Sınavdan alınan puan meslek seçiminde mesleki uygunluk ve yaşamsal nedenler göz önünde bulundurulduğu için etkili olabilmektedir. Dolayısıyla çalışmalar bu çalışma bulguları ile paralellik göstermektedir.

HMSÖ “mesleki uygunluk”, “yaşamsal nedenler” alt boyut puan ve HMSÖ toplam puanlarının mesleği seçme nedeninin sağlık alanında meslek sahibi olmak isteme durumuna göre karşılaştırılması yapıldığında; sağlık alanında meslek sahibi olmak istediği için mesleği seçen öğrencilerin “mesleki uygunluk” alt boyutu ve HMSÖ toplam puanları daha yüksek bulundu. Özdelikara ve ark. (2016)’larının çalışmasında hemşirelik mesleğini idealindeki meslek olduğu için seçen öğrencilerin mesleki uygunluk ve toplam ölçek puan ortalamaları diğer gruplara göre yüksek bulunmuştur. Bireyin yeteneklerini doğru biçimde kullanabilmesi mesleğini doğru seçmesi dolayısıyla mesleğini sevmesi le mümkün olmaktadır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bir hemşirelik yüksekokulunda eğitim gören öğrencilerin meslek seçimlerini etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi amacıyla 420 hemşirelik öğrencisi ile gerçekleştirilen bu çalışmadan elde edilen sonuçlar şu şekildedir;

- Araştırmaya katılan öğrencilerin %73,3'ü kadındır. Öğrencilerin yaş aralığı 18-40 arasında değişmekte olup ortalama $21,19 \pm 2,18$ yıldır.
- Araştırmaya katılan öğrencilerin %32,9'unun annesi ilkokul mezunu, %69,3'ünün annesi ev hanımıdır. %32,6'sının babasının lise mezunu olduğu ve %66'sının babasının çalıştığı belirlendi.
- Araştırmaya katılan öğrencilerin ağırlıklı genel not ortalamaları 1,67 ile 3,78 arasında değişmekte olup ortalama $2,9 \pm 0,36$ iken, ağırlıklı not ortalamaları 1,68 ile 3,93 arasında değişmekte olup ortalama $2,97 \pm 0,41$ 'dir.
- Öğrencilerin %28,3'ünün 4. sınıf öğrencisi olduğu, %55'i Anadolu lisesi mezunu olduğu, %38,8'inin günlük konuşmalarını sürdürecekt kadar, %48,1'inin ise çok az düzeyde yabancı dil bildiği belirlendi.
- Öğrencilerin %42,6'sının mezuniyet sonrasında hemşirelik mesleğinde kalmak istediği, %41,9'unun ise lisansüstü eğitime devam etmek istediği tespit edildi.
- Öğrencilerin mezuniyet sonrası çalışmak istedikleri pozisyonlara bakıldığı zaman %37,6'sı klinisyen hemşire, %30'u ise akademisyen hemşire olarak mesleklerini sürdürmek istediklerini belirtti.
- Öğrencilerin meslek seçme nedenleri sırasıyla; %69'u istediği için, %33,6'sı ise sağlık alanında meslek sahibi olmak istediği için, %26,2'side ailesinin önerisiyle, %19,8'inin puanının hemşirelik bölümüne yetmesi, %18,6'sının mesleğe olan ilgisinin giderek artması, %12,6'sı çalışma koşullarının uygunluğu, %7,1'i hemşire yakınının olması, 2,9'u arkadaş önerisi ile hemşirelik mesleğini seçtiğini bildirdi.
- Öğrencilerin meslek seçimi ölçeğine ilişkin ifadelerin dağılımı incelendiğinde, öğrencilerin meslek seçiminde en önemli etken olarak ifade ettikleri %100 seçeneğinin en fazla işaretlendiği iki madde %54,3 oranıyla “Çevremdeki insanlar iyi bir hemşire olacağını söylerler” ve 47,6 oranıyla “Her zaman insanlara yardım etmek istemiştir” olarak belirlendi.

- Meslek seçiminde etkili olmadığı ifade edilen %0 seçeneğinin en fazla işaretlendiği iki madde incelendiğinde ise, öğrencilerin %51 oranıyla *“Hemşirelik dışında yapabileceğim başka iş yok”* ve %46,9 oranıyla *“Hemşirelikten başka seçim şansı yoktu”* olarak bulundu.
- Öğrencilerin “Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeği” (HMSÖ) toplam ortalama puanının $59,82 \pm 14,00$, “mesleki uygunluk” alt boyut puan ortalamasının $70,48 \pm 18,22$ ve “yaşamsal nedenler” alt boyut puan ortalamasının $40,27 \pm 20,11$ olduğu belirlendi.
- HMSÖ ölçek toplam puanı açısından değerlendirildiğinde; mesleki uygunluk alt boyutundan alınan puan ortalamasının yaşamsal nedenler alt boyutundan alınan puan ortalamasından daha yüksek olduğu saptandı.
- Ölçekte meslek seçiminde en önemli etkiye sahip olan ifade; $85,55 \pm 20,61$ ortalama puanı ile ***“Mesleki uygunluk”*** alt boyutunun ***“Her zaman insanlara yardım etmek istemiştir”*** maddesi; hemşirelik mesleğini seçmelerinde etkili olmadığını düşündükleri ifadenin ise $21,05 \pm 27,94$ ortalama puanı ile ***“Yaşamsal nedenler”*** alt boyutunun ***“Hemşirelik dışında yapabileceğim başka iş yok”*** maddesi olduğu belirlendi.
- Meslek seçiminde “yardım etme isteği”nden sonra en çok etkili olan diğer nedenlerin sırasıyla *“çevremdeki insanlar iyi bir hemşire olacağını söylerler”* ve *“kendimi ifade edebilmemi sağlayan bir iş yapmak istedim”* ifadeleri olduğu bulundu.
- HMSÖ Ölçeği’nin Cronbach α değeri 0,805 olup iç tutarlılığı yüksek derecede güvenilir düzeydedir.
- Ölçek alt boyutlarından mesleki uygunluk için güvenilirlik katsayısı 0,874; yaşamsal nedenler alt boyutu için 0,746 bulundu.

HMSÖ ve Hemşirelik Öğrencilerinin Kişisel Özellikleri, Eğitim Durumu, Mezuniyet ve Meslek Seçimi Özelliklerine göre karşılaştırılması yapıldığında aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir;

- Yaş ile; "mesleki uygunluk" alt boyutu puan ve HMSÖ ölçeği toplam puan ortalamaları arasında ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı, negatif yönde ilişki olduğu bulundu ($p<0,05$).
- Öğrencilerin AGNO ile "mesleki uygunluk" alt boyutu puan ve HMSÖ toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönde ilişki olduğu belirlendi ($p<0,05$).
- Öğrencilerin; ANO ile "mesleki uygunluk" alt boyutu puan ve HMSÖ toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde ilişki olduğu bulundu ($p<0,05$).
- Kadın öğrencilerin "mesleki uygunluk" alt boyutu ve HMSÖ toplam puanları erkek öğrencilerin puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek bulundu ($p<0,05$).
- 1. Sınıf öğrencilerinin "mesleki uygunluk", "yaşamsal nedenler" alt boyut ve HMSÖ toplam puanları 2.,3 ve 4. Sınıf öğrencilerinin puanlarına göre daha istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek bulundu ($p<0,05$). Diğer sınıflar arasında anlamlı düzeyde fark saptanmadı.
- Annesi çalışan öğrencilerin "yaşamsal nedenler" alt boyut puanları annesi çalışmayan öğrencilerin puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek bulundu ($p<0,05$).
- Mezuniyet sonrası planlarına göre; özel dal hemşireliğinde branşlaşmak isteyen öğrencilerin "mesleki uygunluk" alt boyut puanları lisansüstü eğitimine devam etmek isteyen öğrencilerin puanlarına göre; hemşirelik mesleğinde kalmak isteyen ve sertifika programına katılmak isteyen öğrencilerin "yaşamsal nedenler" alt boyut puanları özel dal hemşireliğinde branşlaşmak isteyen öğrencilerin puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek bulundu ($p<0,05$).
- Mezuniyet sonrası planlarına göre; klinisyen hemşire olarak çalışmak isteyen öğrencilerin "mesleki uygunluk" alt boyut puanları akademisyen hemşire, yönetici hemşire ve eğitim hemşiresi olmak isteyen öğrencilerin puanlarına

göre; klinisyen hemşire olarak çalışmak isteyen öğrencilerin HMSÖ toplam puanları yönetici hemşire ve eğitim hemşiresi olmak isteyen öğrencilerin puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksek bulundu ($p<0,05$).

- Öğrencilerin meslek seçme nedenlerinin “kendi isteği” ile olması durumuna göre “mesleki uygunluk” alt boyutu ve HMSÖ toplam puanları bakımından kendi isteği ile mesleği seçenlerin “mesleki uygunluk” ve ölçek toplam puanları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek bulundu ($p<0,05$).

- Öğrencilerin meslek seçme nedenlerinin “aile önerisi” ile olması durumuna göre “mesleki uygunluk” “yaşamsal nedenler” alt boyutu ve HMSÖ toplam puanları bakımından aile önerisi ile mesleği seçenlerin “mesleki uygunluk” alt boyut ve ölçek toplam puanları daha düşük iken, “yaşamsal nedenler” alt boyut puanları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek bulundu ($p<0,05$).

- Öğrencilerin meslek seçme nedenlerinin “mesleğe olan ilginin artması” durumuna göre “mesleki uygunluk” alt boyutu ve HMSÖ toplam puanları bakımından mesleğe olan ilgisi arttığı için mesleği seçenlerin “mesleki uygunluk” alt boyut ve ölçek toplam puanları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek bulundu ($p<0,05$).

- Öğrencilerin meslek seçme nedenlerinin “puanlarının hemşirelik bölümüne yetmesi” durumuna göre “mesleki uygunluk” ve “yaşamsal nedenler” alt boyutu puanları bakımından puanı hemşirelik bölümüne yettiği için mesleği seçenlerin “mesleki uygunluk” alt boyutu puanları daha düşük, “yaşamsal nedenler” alt boyut puanları daha yüksek bulundu. ($p<0,05$).

- Öğrencilerin meslek seçme nedenlerinin “sağlık alanında meslek sahibi olma isteme” durumuna göre “mesleki uygunluk” alt boyutu ve HMSÖ toplam puanları bakımından sağlık alanında meslek sahibi olmak istediği için mesleği seçenlerin “mesleki uygunluk” alt boyut ve ölçek toplam puanları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek bulundu ($p<0,05$).

Çalışma sonucuna göre; öğrencilerin çoğunluğu hemşirelik mesleğini kendi isteği ile seçtiği ve öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçmelerinde en etkili faktörün yardım etme isteğinin olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin sınıf, cinsiyet, mezuniyet sonrası plan ve çalışılmak istenen pozisyon, mesleği isteyerek seçmeye ilişkin görüşlerinin hemşirelik mesleğini seçmede etkili olduğu bulundu.

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda;

- Hemşirelik mesleğini severek ve isteyerek seçen öğrencilerin sayısını arttırmak için üniversiteye hazırlanan öğrencilere mesleki gereklilikler, çalışma koşulları ve görev tanımları hakkında bilgi verilmesi, mezuniyet sonrası çalışma alanlarının tanıtılması,
- Hemşireliği tercih etmek isteyen öğrencilerin bilinçli ve doğru karar vermelerine yardımcı olmak amacıyla hemşireliğin tüm yönleriyle öğrenci ve ailelerine profesyonel bir meslek olarak anlatılması,
- Üniversite sınavına girecek adaylara meslek seçiminin önemi konusunda danışmanlık hizmeti verilmesi,
- Ailenin meslek seçiminde etkili olduğu görüldüğü için mesleki tanıtımların öğrencilere aile ile birlikte yapılması ve bu konuda meslek tercihlerinin daha doğru yapılması,
- Farklı liselerden mezun olan öğrencilerin profesyonel değerlere uyumu kolaylaştırmak için profesyonel değerler eğitimlerinin daha erken başlatılması önerilmektedir.

8. KAYNAKLAR

Adıgüzel O, Tanrıverdi H, Özkan DS. Mesleki profesyonellik ve bir meslek mensupları olarak hemşireler örneği. Yönetim Bilimleri Dergisi. 2011, 9(2): 239-259.

Alkaya SA., Yaman, Ş., Simones, J. Professional values and career choice of nursing students. Nursing Ethics. 2018, 25(2): 243-252.

Altuntaş S, Korkmaz Ş, Baykal Ü. Hemşire öğrencilerin kariyer yönelimleri ve bunu etkileyen faktörler. İstanbul Üniversitesi FNHYO Derg. 2005, 13: 97-179.

Andsoy II, Güngör T, Bayburtluoğlu T. Karabük Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin hemşireliği tercih etme nedenleri ve mesleğin geleceği ile ilgili görüşleri. Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi. 2012, 1(1): 124-130.

Atasoy I. ve Ermin C. Hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin mesleklerine bakış açısının incelenmesi. Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi. 2016, 6(2): 83-91.

Azak A, Savaş B, Tamer A. çalışma ortamından beklentileri. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi. 2018, 7(2): 21-27.

Başkale H, Serçekuş, P. Nursing as career choice: perceptions of Turkish nursing students. Contemporary nurse. 2015, 51 (1): 5-15.

Bilgin N, Gülşen M, Kutlu A, Pakyüz SÇ. Çalışan Sessizlik ve Sessizlik Davranışları Ölçeğinin Öğretim Elemanları Üzerinde Türkçeye Uyarlanması. EGE HFD. 2019, 35 (3): 103-114.

Birol L. Hemşirelik süreci hemşirelik bakımında sistematik yaklaşım. Genişletilmiş 10. baskı, Etki matbaacılık Yayıncılık Ltd Şti, İzmir, 2011, 21-83.

Bölükbaş N. Hemşirelik Öğrencilerinin Meslek Seçimi ve Etkileyen Faktörler. Ordu University Journal of Nursing Studies. 2018, 1(1):10-17.

Bölüktaş RP, Özer Z, Yıldırım D. Uluslararası hemşirelik and'ının mesleki değerler açısından incelenmesi. Çekmece İZÜ Sosyal Bilimler Dergisi. 2018, 6(13): 83-98.

Çınar Yücel Ş, Kocaçal Güler E, Eşer İ, Khorshid L. İki farklı eğitim sistemi ile öğrenim gören hemşirelik son sınıf öğrencilerinin hemşirelik mesleğini algılama durumlarının karşılaştırılması. Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Derg. 2011, 27: 1-8.

Çingöl N, Zengin S, Çelebi E, Karakaş M. Hemşirelik Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi. Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hemşirelik Dergisi. 2020, 2(1): 17-26.

Dikmen DY, Yönder M, Yorgun S, Usta YY, Umur S, Aytekin A. Hemşirelerin profesyonel tutumları ile bunu etkileyen faktörlerin incelenmesi. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi.2014;17(3):158-164.

Dinç S, Kaya Ö, Şimşek Z. Harran Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Hemşirelik Mesleği Hakkındaki Bilgi, Düşünce ve Beklentileri. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi. 2007, 10(1): 1-9.

Elibol E, Kader A, Harmancı S. Reasons nursing students choose the nursing profession and their nursing image perceptions: A survey study. Nurs Pract Today. 2017, 4(2): 67-78.

Erbil N, Yılmaz A. Hemşirelik Öğrencilerinin Meslek Seçme Kararlarını ve Bakış Açılarını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi. Hemşirelik Forumu. 2008, 2(1): 46-51.

Ergün G, Güzel A. Sağlık yüksekokulu hemşirelik bölümü ilk ve son sınıf öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörlerin incelenmesi. IBD. 2016, 13(1):1271-1284.

Erhan Şentürk S. Meslek olarak hemşirelik ve hemşirelikte etik ilkeler. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri Ltd. Şti., 2013, 1-7.

Eskimez Z, Öztunç G, Alparslan N. Lise son sınıfta okuyan kız öğrencilerin hemşirelik mesleğine ilişkin görüşleri. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi. 2008, 15(1): 58-67.

Gedük EA. Hemşirelik mesleğinin gelişen rolleri. Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi. 2018, 5(2): 253-258.

Göriş S, Kılıç Z, Ceyhan Ö, Şentürk A. Hemşirelerin profesyonel değerleri ve etkileyen faktörler. J Psy Nurs. 2014, 5(3): 137-142.

Gözüm S. Hemşirelik Öğrencilerinin Çalışmak İstedikleri Alanlara İlişkin Lisans Eğitiminin Başında ve Sonundaki Tercihleri. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi. 2004, 7(1): 10-17.

Güner Şİ, Karaaslan S, Orhun R. Why do nursing and midwifery students choose their profession in Turkey?. East J Med. 2019; 24(2): 123-12.

İnce S, Khorhsid L. Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörlerin belirlenmesi. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Derg. 2015, 18:163–71.

Kalkım A, Sağkal Midilli T, Uğurlu E, Gülcan E. Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimi ve etkileyen değişkenlerin incelenmesi. Uluslararası Hakemli Hemşirelik Araştırmaları Derg 2015, 4:41–60.

Karadağlı F. Hemşirelik öğrencilerinin profesyonel değer algıları ve etkileyen faktörler. Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi. 2016, 9(2): 81-91.

Karadaş A, Kaynak S, Duran S, Ergün S. Hemşirelerin Profesyonellik Düzeylerinin Değerlendirilmesi: Balıkesir Örneği. Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi. 2018, 7(3): 74-80.

Karagözoğlu S. Nursing students' level of autonomy: A study from Turkey. Nurse Educ Today. 2009, 29(2): 176-87.

Karamanoğlu AY, Özer FG, Tuğcu A. Denizli ilindeki hastanelerin cerrahi kliniklerinde çalışan hemşirelerin mesleki profesyonelliklerinin değerlendirilmesi. Fırat Tıp Dergisi. 2009, 14:7-12.

Kars V, Arslan N, Erik L, Avcı N, Bucaktepe PG, Celepkolu T, Şahin HA. Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Meslek Seçiminde Karşılaştığı Sorunlar ve Bu Sorunların Anksiyete ve Depresyonla İlişkisi. Dicle Tıp Dergisi. 2014, 41(1): 87–90.

Kaya H., Işık B., Şenyuva E., Kaya N. Hemşirelik öğrencilerinin bireysel ve profesyonel değerleri. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2012, 15(1): 18-26.

Kırağ N. Hemşirelik mesleğinin seçiminde ilişkili olan faktörler. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*. 2015, 8(4): 226-231.

Olğun S, Adıbelli D. Hemşirelik Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Faktörler. *ACU Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2020, 11(1): 55-60.

Önler E, Varol SG. Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeğinin Güvenilirlik ve Geçerliliği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*. 2010, 3(2): 78-85.

Özdelikara A, Ağaçdiken S, Aydın E. Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimi ve etkileyen faktörler. *ACU Sağlık Bil Derg*. 2016, 8-83.

Özdemir SÇ, Sağlam HY, Yiğit D, Arık RS. Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimi ile sağlık algısı arasındaki ilişki. *Sağlık ve Toplum*. 2021, 31(3): 128-136.

Özlük B, Sur H. Türkiye’de hemşireliğin profesyonelleşmesi kapsamında değerlendirilmesi ve Avrupa birliğine uyum süreci: niteliksel bir çalışma. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*. 2017, 3(4): 106-98.

Özpancar N, Aydın N, Akansel N. Hemşirelik birinci sınıf öğrencilerinin hemşirelik mesleği ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi. *Cumhuriyet Hemşirelik Derg*. 2008, 12:9

Öztunç G. Hemşireliğin Doğası. İçinde: Hemşirelik Esasları Hemşirelik Bilimi ve Sanatı. Ed: T. Aştı. İstanbul, Akademi Basın ve Yayıncılık, 2012, 25-35.

Özveren H, Gülnar E, Özden D. Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Turkish Journal of Clinics and Laboratory*. 2017, 8(2): 57-64.

Pekkaya M, Çolak N. Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Faktörlerin Önem Derecelerinin AHP İle Belirlenmesi. *International Journal of Social Science*. 2013, 6(2): 797-818.

Pektekin Ç. Hemşirelik Felsefesi. İstanbul Tıp Kitabevi. 1. Baskı. İstanbul, 2013.

Sarıkaya T, Khorshid L. Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi. Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimi, Türk Eğitim Bilimleri Dergisi. 2009, 7(2): 393-423.

Şahin A, Çelik D, Kocakaya R, Canbulat Şahiner N, Genç M. Hemşirelik Bölümü Birinci Sınıf Öğrencilerinin Meslek Seçimine Etki Eden Etmenlerin Belirlenmesi: Nitel Bir Çalışma. Sağlık Bilimleri ve Araştırmaları Dergisi. 2020, 2(1): 1-11.

Şirin A, Öztürk R, Bezci G, Çakar G, Çoban A. Hemşirelik Öğrencilerinin Meslek Seçimi ve Mesleği Uygulamaya Yönelik Görüşleri. Dirim Tıp Gazetesi. 2008, 83: 69-75.

Taşkıran N, Kalı N, Kıvrak NE, Türkseven N, Yıldırım ÖG. Son Sınıf Hemşirelik Öğrencilerinin Hemşirelik Mesleğine, Rollerine ve Mesleğin Geleceğin İlişkin Görüşleri. Journal Of Pre-Hospital. 2020, 5(1): 43-56.

Tekin S. Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Faktörlere Göre Profesyonel Değer Algılarının İncelenmesi. Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, 2021, Bandırma (Danışman: Doç. Dr. Gökhan Aba).

Temel M, Bilgiç Ş, Çelikkalp Ü. Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçiminde etkili faktörler. Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, 2018, 8(3): 480-487.

Tezel A, Arslan S. Erzurum Sağlık Yüksekokulu 1. Sınıf Öğrencilerinin Mesleklerini Seçmeye ve Mesleğe İlişkin Görüşleri. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi. 2002, 5(2): 39-44.

Tosunöz Kİ, Eskimez Z, Öztunç G. Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimlerini etkileyen faktörler. Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi. 2019, 5(2): 91-97.

Tunç ÇG, Akansel N, Özdemir A. Hemşirelik ve sağlık memurluğu öğrencilerinin meslek seçimlerini etkileyen faktörler. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi. 2010, 3(1): 24-31.

Tüfekci GF, Yıldız A. Öğrencilerin Hemşireliği Tercih Etme Gerekçeleri ve Gelecekleri ile İlgili Görüşleri. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi. 2009, 12(1): 31-37.

Türk G, Adana F, Erol F, Çevik Akyıl R, Taşkiran, N. Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçme nedenleri ile bakım davranışları algısı. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi. 2018, 7(3): 1-10.

Ünal S, Gürhan N, Saral E, Özbaş A.A. Hemşirelik öğrencilerinin sosyodemografik özellikleri ve hemşirelik mesleğini seçme nedenleri. İ.Ü.F.N. Hem. Derg. 2008, 16(63): 179-187.

Ünal A, Bilginer E. Hemşirelik bölümü öğrencilerinde meslek seçimi ve özyeterlilik ilişkisi. Journal Of Social, Humanities and Administrative Sciences. 2019, 5(20): 993-1002.

Ünsal A. Hemşireliğin Dört Kavramı, İnsan, Çevre, Sağlık&Hastalık, Hemşirelik. Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 2017, 1(1): 11-28.

Üstün Ç, Demirci N, Oğuz E. Erkek Öğrenci Gözüyle Öğrenci Hemşire Olmak. XIII. Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongre Özet Kitabı, 1-3 Mayıs, Trabzon: 2014, 28.

Velioğlu P. Hemşirelik Üstüne Düşünceler. İstanbul: Latin Matbaası, 1977.

Yanıkkerem E, Altınparmak S, Karadeniz G. Gençlerin Meslek Seçimini Etkileyen Faktörler ve Benlik Saygıları. Hemşirelik Forumu. 2004, 7(2): 61- 62.

Zencir G, Eşer İ. Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğine yönelik tutumları ile hemşirelik tercihi arasındaki ilişki: Türkiye örneği. DEUHFED. 2016, 9:30–7.

EKLER

EK 1: ÖZGEÇMİŞ

EK 2: ETİK KURUL ONAYI

EK 3: ÖĞRENCİ BİLGİ FORMU

Sayın Katılımcı,

Bu çalışma, “Bir Hemşirelik Yüksekokulunda Eğitim Gören Öğrencilerin Meslek Seçimlerini Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi”ni belirlemek amacıyla planlanmıştır. Soruları doğru ve eksiksiz cevaplamanız araştırma açısından son derece önemlidir. Bu çalışmada katılım gönüllülük esastır. Sorulara verdiğiniz yanıtlar tamamen gizli tutularak, kişi ya da kurumlar ile paylaşılmayacaktır. Formdaki soruları yanıtlarak çalışmaya katkıda bulunduğunuz için teşekkürlerimi sunarım.

SOSYODEMOGRAFİK ÖZELLİKLER

1. Yaş:

2. Cinsiyet: E () K ()

3. Medeni Durum:

4. Hemşirelik bölümü kaçınıcı sınıfta okumaktasınız?

1. Sınıf () 2. Sınıf () 3. Sınıf () 4. Sınıf ()

5. Annenizin eğitim düzeyini işaretleyiniz.

Okuryazar değil () Okuryazar () İlkokul () Ortaokul ()

Lise () Üniversite ()

6. Annenizin mesleği nedir?

Ev hanımı () Emekli ()

Çalışıyor () Çalışmıyor ()

7. Babanızın eğitim düzeyini işaretleyiniz.

Okuryazar değil () Okuryazar () İlkokul () Ortaokul ()

Lise () Üniversite ()

8. Babanızın mesleği nedir?

Emekli () Çalışıyor () Çalışmıyor ()

9. Mezun olduğunuz lise türü hangisidir?

Düz lise () Anadolu lisesi () Sağlık Meslek Lisesi () Diğer ()

10. Yabancı dil bilme düzeyiniz nedir? (Lütfen tek bir seçeneği işaretleyiniz).

Çok az düzeyde ()

Günlük konuşmaları sürdürebilecek kadar ()

Hemşirelik yayınlarını takip edebilecek kadar ()

Çeviri yapacak düzeyde ()

Hiç bilmiyorum ()

11. Mezuniyet sonrası ile ilgili planınız nedir? (Lütfen tek bir seçeneği işaretleyiniz).

Hemşirelik mesleğinde kalmak istiyorum. ()

Lisansüstü eğitimime devam etmek istiyorum. ()

Sertifika programlarına katılmak istiyorum. ()

Özel dal hemşireliğinde branşlaşmak istiyorum. ()

12. Mezuniyet sonrasında hangi pozisyonda çalışmak istiyorsunuz? (Lütfen tek bir seçeneği işaretleyiniz).

Akademisyen hemşire ()

Klinisyen hemşire ()

Yönetici hemşire ()

Eğitim hemşiresi ()

13. Şu anki not ortalamanız:

a. AGNO (Ağırlıklı Genel Not Ortalaması):

b. ANO (Ağırlıklı Not Ortalaması):

14. Mesleği seçme nedeniniz nedir? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz).

Kendi isteğim ile ()

Ailemin önerisi ile ()

Arkadaş önerisi ()

Çalışma koşullarının uygunluğu ()

Mesleğe olan ilginin giderek artması ()

Puanımın hemşirelik bölümüne yetmesi ()

Sağlık alanında meslek sahibi olmam istemem ()

Hemşire yakınımın olması ()

EK 4: HEMŞİRELİKTE MESLEK SEÇİMİ ÖLÇEĞİ TÜRKÇE FORMU

Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeği Türkçe Formu

	0%	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	80%	90%	100%
1. Her zaman hemşire olmak istemişimdir.											
2. Hemşireliğin kişiliğime uygun bir iş olduğunu düşünüyorum.											
3. Her zaman insanlara yardım etmek istemişimdir.											
4. Kendimi ifade edebilmemi sağlayan bir iş yapmak istedim.											
5. Hemşireliğin benim için iyi bir kariyer fırsatı olduğunu düşünüyorum.											
6. Başka bir iş yapmak isterdim ama yapamadım.											
7. Çevremdeki insanlar iyi bir hemşire olacağımı söylerler.											
8. Hemşireliğin sürekli gözde bir meslek olacağını düşündüğüm için hemşireliği seçtim.											
9. Hemşirelik insanların gözünde saygın bir meslektir.											
10. Hemşirelikten başka seçim şansım yoktu.											
11. Hemşirelikte işsiz kalınmayacağını düşünüyorum.											
12. Hemşirelikte iyi para kazanılır.											
13. Hemşirelik dışında yapabileceğim başka iş yok.											

14. Hemşirelik alanında lider olabileceğimi düşünüyorum.									
15. Hemşirelik ailem ve benim için uygun bir iştir.									
16. Hemşireliğin yarı zamanlı ve vardiyalı çalışma koşullarının olması bana cazip gelmektedir.									
17. Gereksinimlerimi karşılayabilecek bir meslek aradım ve hemşireliği seçtim.									

¹ Koyu renkle işaretlenmiş olan sorular mesleki uygunluk faktörüne, diğerleri yaşamsal nedenler faktörüne aittir. Sorular faktör yüklerinin verildiği tablolarla (tablo5-tablo6) numaralarla aynı numaralara sahip değildirler. Tablodaki sorular tablo 5 ve tablo 6'da şu sorulara karşılık gelmektedir. s1=s1, s2=s2, s3=s3, s4=s4, s5=s5, s6=s6, s7=s7, s8=s11, s9=s12, s10=s13, s11=s14, s12=s15, s13=s16, s14=s17, s15=s18, s16=s19, s17=s20).

EK 5: TEZ ÇALIŞMASI KURUM İZİN YAZILARI

EK 6: BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU

“Hemşirelik Öğrencilerinde Meslek Seçimlerini Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi” isimli çalışmamız bir araştırma çalışmasıdır. Bu araştırmanın amacı, Demiroğlu Bilim Üniversitesi Florence Nightingale Hastanesi Hemşirelik Yüksekokulu Hemşirelik Bölümünde öğrenim gören öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçmesi hakkında etkili olan faktörlerin “Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeği” kullanılarak değerlendirilmesidir. Bu araştırma 10 Ocak 2022-21 Ocak 2022 tarihleri arasında Demiroğlu Bilim Üniversitesi Florence Nightingale Hastanesi Hemşirelik Yüksekokulu’nda öğrenim gören, 18 yaş ve üzerinde olan ve bilgilendirilmiş onamı alınan tüm öğrenciler olacaktır. Çalışmaya katılmanız sizin isteğinize bağlıdır. İstedığınız zaman herhangi bir cezaya veya yaptırıma maruz kalmadan araştırmayı reddedebilir veya araştırmadan çekilebilirsiniz. Çalışmada istatistiksel veri elde edilmesi amaçlanmıştır. Bu çalışma bir anket çalışmasıdır. Sizden “Öğrenci Bilgi Formu” ve “Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeği” ni dikkatle okumanızı ve soruları cevaplamanızı rica ediyoruz. Bu araştırmaya katılımınız 10 dakikalık bir süreyi alacaktır. Bu çalışma için size herhangi bir ücret ödenmeyecek ve sizden herhangi bir ücret talep edilmeyecektir. Bu çalışmada, siz katılımcıların isimleri kullanılmayacak, araştırma sonuçlarının yayınlanması halinde dahi sizin kimliğiniz gizli kalacaktır. Sağlık otoriteleri, Bakanlık, Etik Kurul gerektiğinde sizin kayıtlarınıza ulaşabilir ancak bu bilgiler gizli tutulacaktır. Siz istediğiniz zaman çalışmanın sonuçları hakkında bilgilendirileceksiniz, ayrıca istediğiniz anda çalışmadan ayrılma hakkına sahipsiniz.

Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu’ndaki tüm açıklamaları okudum. Bana yukarıda konusu ve amacı belirtilen araştırma ile ilgili yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı tarafından yapıldı. Araştırmaya gönüllü olarak katıldığımı, istediğim zaman gerekçeli yada gerekçesiz olarak araştırmadan ayrılabileceğimi ve kendi isteğime bakılmaksızın araştırmacı tarafından araştırma dışı bırakabileceğimi biliyorum.

1. Söz konusu araştırmaya, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın kendi rızamla katılmayı
Kabul Ediyorum Kabul Etmiyorum
2. Bu çalışma için alınan bilgilerin ileride yapılacak başka bir çalışmada kullanılmasını
Kabul Ediyorum Kabul Etmiyorum

Öğrencinin Adı / Soyadı / Adresi / Telefon numarası:

EK 7: ÖLÇEK KULLANIM İZNİ

